

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Gəncəli məktəblinin
anası: "Balamın
qanı yerdə
qalmasın..."
yazısı səh.4-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 22 may 2025-ci il Cümə axşamı № 88 (8698) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Budapeştdə Turan müzakirələri:
global səhnədə yeni güc mərkəzi

TDT-nin Avropa
sammitindən
mühüm mesajlar

yazısı səh.3-də

Zəngəzur dəhlizi üçün son
tarix - İrəvanın qərar anı

yazısı səh.9-də

Paşinyan Putinin dostunun
həbsinə hazırlaşır

yazısı səh.4-də

Azərbaycanda Rusiyanın
dezinformasiya
şəbəkəsinə zərbə

yazısı səh.2-də

Hindistanın sınaqdan
çıxmayan silahları -
İrəvan dərslər götürməse...

yazısı səh.7-də

Azərbaycanlılar qayıdır,
qoşunlar çəkilir -
Ermənistanda panika

yazısı səh.8-də

Gənclər hansı kitabları,
hansı müəllifləri oxuyur? - sorğu

yazısı səh.13-də

Ölkədə ərəb turistlərin sayı azalıb -
ekspert deyir ki...

yazısı səh.14-də

TƏBİB stomatoloqların "dişini
çəkir" - 1800 manat qovğası

yazısı səh.15-də

Plastik cərrahlar üçün yeni
kafedra - bu əməliyyatlara
icazə verilməyəcək

yazısı səh.14-də

RUSİYA GÜNEY QAFQAZA ERMƏNİSTANDAN "GİRİR" - İLGİNC GƏLİŞMƏ

Lavrovun İrəvan səfərinin pərdəarxası; Moskva vasitəçiliyə qayıdır? Bakıdan reaksiya...

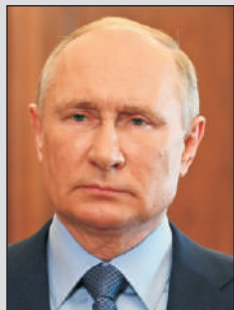

yazısı səh.5-də

SOS! Yeniyetmə və gənclər arasında yeni təhlükə

Sosioloqdan xəbərdarlıq: "Vaxtında addımlar atıb konkret qərarlar vermək lazımdır, əks halda..."

yazısı səh.11-də

Putindən
Trampa
ultimatum -
söz oyunu,
yoxsa...

yazısı səh.6-də

Çingiz Qənizadə:
"Bakı-Tehran
münasibətlərində
yeni mərhələ
açılır"

yazısı səh.12-də

Xamenei Ağ Evə
meydan oxudu -
qonşumuzda
savaş hazırlığı

yazısı səh.7-də

Naxçıvan Konstitusiyasına dəyişikliklər Milli Məclisə göndərilir

Naxçıvan Konstitusiyasına dəyişikliklər barədə qanun təsdiq olunmaq üçün Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim ediləcək.

APA-nın yerli bürosu xəbər verir ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin yeddinci çağırış yaz sessiyasının növbəti iclasında "Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasında dəyişikliklər edilməsi haqqında" Naxçıvan Muxtar Respublikasının Qanunu müzakirə olunub.

Ali Məclisin yaz sessiyasının 20 fevral tarixdə keçirilən iclasında "Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasında dəyişikliklər edilməsi haqqında" qanunun geniş müzakirə edilərək birinci səsvərməyə çıxarıldığını və qəbul edildiyini bildiren Ali Məclis sədrinin birinci müavini Bəxtiyar Məmmədov qeyd edib ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasına əsasən, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına dəyişikliklər 3 aydan sonra yenidən səsvərməyə qoyulmalıdır.

Qeyd olunub ki, Naxçıvan MR Konstitusiyasına uyğun olaraq Konstitusiyaya dəyişikliklər haqqında qanun Ali Məclisin sədri tərəfindən imzalandıqdan sonra təsdiq olunmaq üçün Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim ediləcək.

Ölkədə 58 kişi qadın zorakılığına məruz qalıb

Ötən il Azərbaycanda gender əsaslı zorakılıqla bağlı 860 müraciət qeydə alınıb. Bu, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin 2024-cü il üzrə məlumatında əksini tapıb.

Zorakılığa məruz qalmaları ilə bağlı müraciət edənlərdən 272 nəfəri qadın, 58 nəfəri isə kişilərdir. Onlar Dövlət Komitəsinə dəstək istəyiblər.

Müraciətlərin 205-i Bakıdan, 125-i isə regionlardan daxil olub. Müraciət edənlərin 137-si evli, 140 nəfəri subay, 53 nəfər isə boşanmışdır. Yaş statistikasına görə, müraciət edənlərdən 77 nəfər 0-18 yaş, 145 nəfər 19-35, 80 nəfər 36-55, 28 nəfər isə 56 yaşdan yuxarı şəxslər olub. Ümumi müraciət edənlərin 86 nəfəri məşğul, 244 nəfəri isə işsiz, 64 nəfər ali təhsilli, 177 nəfər orta təhsilli, 89 nəfər isə təhsilsizdir.

SSRİ bayrağına görə qovulan sədrin yerinə o seçildi

İmişli Rayon Ağsaqqallar Şurasına yeni sədr seçilib. Modern.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, şuranın iclasında Ramiz Əmirov qurumun rəhbəri vəzifəsinə gətirilib. Xatırladaq ki, İmişli rayon Ağsaqqallar Şurasının sabiq sədri Saleh Səmədov olub. Mayın 9-da İmişlinin Sarıxanlı kəndində faşizm üzərində Qələbə günü münasibətilə təşkil olunan tədbirdə onun SSRİ bayrağı altında, sinəsində rus imperiyasının rəmzi olan "Georgi lenti" ilə çıxış etməsi qalmaqala səbəb olub. Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının İdarə Heyətinin növbədənəknər iclası keçirilib və Saleh Səmədov vəzifədən uzaqlaşdırılıb.

Onun yerinə müvəqqəti təyin edilən Vahid Tağıyev isə 1 gün sonra işdən çıxmaq haqda ərizə yazıb. Qeyd edək ki, Ramiz Əmirov Saleh Səmədovdan əvvəl İmişli Rayon Ağsaqqallar Şurasına rəhbərlik edib.

Məhkəmə Azər Qasımlı ilə bağlı qərar verib

Siyasi Menecment İnstitutunun direktoru, politoloq Azər Qasımlının barəsində seçilmiş həbs-qətimkan tədbirinin ev dustaqlığı ilə əvəzlənməsi ilə bağlı vəsatətə baxılıb.

APA xəbər verir ki, Yasamal Rayon Məhkəməsində bununla bağlı iclas keçirilib. Məhkəmə vəsatəti təmin etməyib. Qeyd edək ki, Siyasi Menecment İnstitutunun direktoru, politoloq Azər Qasımlı barəsində olan müraciətlə əlaqədar 8 dekabr 2024-cü ildə polis tərəfindən saxlanılıb.

O, Cinayət Məcəlləsinin 182.2.3 (Hədə-qorxu ilə tələb etmə, zor tətbiq etmə ilə törədildikdə) maddəsi üzrə təqsirli bilinir.

Azərbaycanda Rusiyanın dezinformasiya şəbəkəsinə zərbə

Rusiya tərəfindən Azərbaycanda manipulyasiya məqsədli materi-

allar yayımlayan iki Facebook səhifəsi bağlanıb.

APA xəbər verir ki, həmin səhifələr Azərbay-

can Elektron Təhlükəsizlik Xidmətinin META-ya şikayəti əsasında bağlanıb.

Bu gün 29° isti olacaq

Bakıda və Abşeron yarımadasında mayın 22-də hava şəraitinin dəyişən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Bu barədə Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, mülayim şimal-qərb küləyi şəhər şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunaçaq. Havanın temperaturu gecə 15-17° isti, gündüz 22-27° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 765 mm civə sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət 50-60% olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi, lakin gecə və səhər bəzi dağlıq ərazilərdə qısamüddətli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Bəzi yerlərdə aralıq duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 14-18° isti, gündüz 24-29° isti, dağlarda gecə 5-10° isti, gündüz 13-18° isti olacaq.

Göygöldə mülk davası: xəsarət alan var

Göygöldə mülk üstündə dava olub. "Teleqraf"ın yerli bürosu xəbər verir ki, hadisə rayonun Üçtəpə kəndində qeydə alınıb. Mülk üstündə düşən mübahisə sonradan əlbəyaxa davaya çevrilib. Nəticədə 1969-cu il təvəllüdlü Arzu Məmmədov döyülərək müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alıb.

56 yaşlı şəxs xəstəxanaya yerləşdirilib. Ona ilkin tibbi yardım göstərilib. Vəziyyəti kəfirdir. Faktla bağlı araşdırma başlayıb.

Novruz Türk dünyasının ortaq bayramı oldu

Novruz bayramı Türk dünyasının ortaq bayramı statusunu alıb. Bu barədə "TRT Haber" xəbər verir. Qərar Türk Dövlətləri Təşkilatının Macarıstanın paytaxtı Budapeştdə keçirilən qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə qəbul olunub.

Təklif Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan tərəfindən irəli sürüldü və iştirakçı dövlət başçıları tərəfindən dəstəklənib.

Xidmət rəisinə hökm oxundu

Müdafiə Nazirliyinin tabeliyindəki hərbi hissənin mənimləməyə görə həbs edilən sabiq maliyyə-xidmət rəisi, kapitan Vahid Novruzlunun cinayət işi üzrə sonuncu məhkəmə iclası keçirilib.

APA xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsində hakim Fikrət Əliyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm oxunub.

Hökmə əsasən, təqsirləndirilən Vahid Novruzlu 11 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilib.

Qeyd edək ki, Vahid Novruzlu Müdafiə Nazirliyindəki 143 milyonluq mənimləmə faktı ilə bağlı cinayət işindən ayrılış epizodu üzrə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) apardığı istintaq çərçivəsində cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub.

Ona Cinayət Məcəlləsinin 179.4-cü (xüsusilə külli miqdarda mənimləmə), 313-cü (vəzifə saxtakarlığı), 333.4 (Hərbi hissəni və ya xidmət yerini özbaşına tərk etmə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb. Sabiq maliyyə xidmət rəisi barəsində DTX-nın istintaq baş idarəsinin vəsatəti əsasında həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Qaradağda avtomobildən 14 kq narkotik tapıldı

Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Narkotiklərlə Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən əməliyyat nəticəsində 14 kq narkotik vasitə dövrüydən çıxarılıb. Bu barədə DİN-in mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, Qaradağ rayonunda keçirilən növbəti əməliyyat zamanı 31 yaşlı Murad Zamanov və tanış 46 yaşlı Seyranə Hüseynova saxlanılıblar. M.Zamanovun idarə etdiyi avtomobildə baxış zamanı 14 kiloqram tərkibinə zərərli maddələr əlavə edilmiş marixuana aşkarlanıb.

Saxlanılan şəxslər ifadələrində narkotik vasitələri şəxsiyyəti istintaqla araşdırılan İran vətəndaşı vasitəsilə Qaradağ rayonu ərazisindən götürdüklerini və ayrı-ayrı ünvanlara çatdıraraq maddi qazanc əldə etmək niyyətində olduqlarını bildiriblər.

Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb. Saxlanılan şəxslər barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Bu şəxslərin maaşı artacaq

2025-ci ildən məktəb psixoloqlarının maaşları artırılacaq. AzEdu.az-ın rəsmi təhsil dairələrindən əldə etdiyi məlumata görə, 2025-ci ildən etibarən məktəb psixoloqlarının əməkhaqqılarında nəzərəcarpacaq artım müşahidə olunacaq.

Artım növbəti tədris ilindən tətbiq olunacaq. Bu addım ümumi təhsil müəssisələrində fəaliyyət göstərən psixoloqların sosial təminatını yaxşılaşdırmağa yönəlib.

Vətəndaşa işgəncə verənlər həbs edildi

Lənkəran rayonunda 33 yaşlı şəxsə əzab verməklə zorakılıq hərəkətlər törədilməsi ilə bağlı məlumatlar yayılıb.

DİN-in mətbuat xidmətinin Lənkəran regional qrupundan APA-nın cənub bürosuna bildirilib ki, hadisə mart ayında şəxsi münasibətlər zəminində baş verib. Həmin əməli törətməkdə şübhəli bilinən 2 dost - 39 və 34 yaşlı şəxslər polis əməkdaşları tərəfindən müəyyən olunaraq saxlanılıblar.

Lənkəran Şəhər Rayon Polis Şöbəsinə fakta görə Cinayət Məcəlləsinin əzab vermə maddəsi ilə başlanan cinayət işi üzrə onlar şübhəli şəxs qismində tutularaq cinayət məsuliyyətinə cəlb olunublar. Cinayət işi üzrə istintaq hərəkətləri davam etdirilir.

Kişiye ayaqqabısını öpdürdü, DİN açıqlama yaydı

Bakıda naməlum qadının digər şəxs qarşı qeyri-adekvat hərəkətlərini əks etdirən görüntülər araşdırılıb. DİN-in mətbuat xidmətinin əməkdaşı Cəsarət Qənbərlı məlumat verib. O bildirib ki, polis əməkdaşları tərəfindən görüntüdə əks olunan şəxslərin Binəqədi rayonunda yaşayan qonşular olması müəyyən olunub.

"Hər iki şəxs əqli qüsurlandır. Onların sağlamlıq vəziyyəti nəzərə alınaraq bəzələrinde profilaktik tədbirlər görüldü", - məlumatda deyilir.

AFFA "Zirə" və "Şamaxı"nı cəzalandırdı

AFFA Misli Premyer Liqasında çıxış edən "Zirə" və "Şamaxı"nı cəzalandırıb. Bu barədə qurumun İntizam Komitəsinin iclasında qərar qəbul olunub. XXXV turun "Zirə" - "Sabah" oyunu bitdikdən sonra meydana kənar şəxslər daxil olduğuna görə ev sahibi klub 800 manat cərimələnib.

"Şamaxı" - "Araz-Naxçıvan" oyununda isə meydan sahiblərinin 4 futbolçusu sarı vərəqə aldığı üçün 700 manat cərimələnib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Macarıstanın baş naziri Viktor Orbanın dəvəti ilə mayın 20-də Budapeştdə işgüzar səfər edib. Səfər çərçivəsində Prezident İlham Əliyevin Macarıstanın baş naziri Viktor Orbanla geniş tərkibdə görüşü olub. Söhbət zamanı Azərbaycanla Macarıstan arasında sıx siyasi dialoqun mövcud olduğu, mütəmadi şəkildə məsləhətləşmələrin aparıldığı və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində ölkələrimizin bir-birini dəstəklədiyi qeyd edilib. Azərbaycanın və Macarıstanın beynəlxalq səviyyədə öz ölkələrinin milli maraqları əsasında müstəqil siyasət aparan dövlətlər olduqları vurğulanıb. Cəbrayılın Soltanlı kəndinin, həmçinin məktəb tikintisi layihəsinə görə Macarıstana təşəkkür bildirilib. Həmçinin, enerji, investisiyalar, əczaçılıq, qida sənayesi və digər sahələrdə əməkdaşlığın inkişafından məmnunluq ifadə olunub.

Mayın 21-də isə Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət baş-

yıl, siyasi və strateji məhiyyət daşıdığını qeyd edib. O, bu il rəsmi fəaliyyətə başlayacaq Türk İnvestisiya Fondu barədə də məlumat verib.

"Türk dövlətləri ilə nəqliyyat sahəsində əməkdaşlığımız getdikcə daha da güclənir," - deyən dövlət başçısı bildirib ki, son illər ərzində Azərbaycanda avtomobil yolları, dəmir yolu xətləri, dəniz limanları, gəmiqayırma zavodu və hava nəq-

İlham Əliyev, Türk dünyası Budapeştdə: global səhnədə yeni güc mərkəzi

Ərdoğan: "Müzəffər İlham Əliyev bölgəyə sülhü gətirəcək lider olacaq"

çıları Şurasının qeyri-rəsmi iclası təşkil olunub. Prezident İlham Əliyev tədbirdə çıxış edib. Prezident çıxışı zamanı Azərbaycan-Macarıstan münasibətlərindən tutmuş global enerji təşəbbüslərinə qədər bir sıra vacib mövzularda önəmli mesajlar verib. O, Macarıstanı Azərbaycanın etibarlı və sinəmiş strateji tərəfdaşı adlandırdı, bu ölkənin müstəqil siyasət yeritdiyini və beynəlxalq nüfuzunun daim artdığını xüsusi vurğulayıb. Prezident əldə olunan uğurlar münasibətilə baş nazir Viktor Orbanı da təbrik edib.

Dövlət başçısı Azərbaycanın son illərdə nəqliyyat və logistika infrastrukturuna qoyduğu sərmayələrdən danışaraq bildirib ki, ölkədə artıq 8 hava limanı fəaliyyət göstərir və yaxın zamanda bu siyahıya daha biri əlavə olunacaq. Xüsusi olaraq qeyd edib ki, bu hava limanlarından üçü işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yerləşir.

Prezident həmçinin Ələt dəniz limanının perspektivlərindən bəhs edib və Azərbaycanın bölgənin logistik mərkəzinə çevrildiyini diqqətə çatdırıb.

COP29-un tarixi əhəmiyyətinə toxunan Prezident İlham Əliyev bu tədbirin Azərbaycanda keçirilməsinin qürurverici hadisə olduğunu söyləyib. O, COP29 çərçivəsində "Zərər və İtki Fondu"nun təsis olunmasını mühüm nailiyyət kimi dəyərləndirib və Azərbaycanın yaşıl enerjinin Xəzər və Qara dəniz vasitəsilə ixracında oynadığı rolunu ön plana çəkib.

Çıxış zamanı Azərbaycanın Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrə 20 milyard dollarından çox sərmayə yatırdığını vurğulayan Prezident bu əməkdaşlığın təkcə iqtisadi de-

liyyatı sahələrinə böyük həcmdə sərmayələr yönəldilib. Orta dəhlizin rəqəmsallaşdırılması prosesinə xüsusi əhəmiyyət verildiyini bildiren Prezident, Xəzər dənizindəki limanlar arasında nəqliyyat əməliyyatlarını və ticarəti asanlaşdıracaq vahid rəqəmsal platformanın yaradıldığını da açıqlayıb.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da tədbirdə maraqlı bəyanatlarla çıxış edib. Ərdoğan Macarıstanın Türk Dövlətləri Təşkilatı ilə Avropa İttifaqı arasında körpü rolunu oynadığını qeyd edərək, bu ölkənin təşkilat üçün artan strateji əhəmiyyətinə diqqət çəkib. O bildirib: "Macarıstanın TDT-Aİ əlaqələrinin inkişafında oynadığı rol təqdir olunmalıdır. Təşkilatın qeyri-formal sammitinin ilk dəfə müşahidəçi ölkə olan Macarıstanda keçirilməsi bu ölkəyə verdiyimiz önəmi açıq şəkildə göstərir".

Türkiyə lideri çıxışında Cənubi Qafqazda baş verən proseslərə də toxunaraq Azərbaycan və Ermənistan arasında davam edən sülh danışıqlarını diqqətlə izlədiklərini bildirib. Ərdoğanın sözlərinə görə, bölgədə sabitliyin bərqərar olması təkcə tərəflər üçün deyil, bütün Türk dünyası üçün yeni firsətlər yaradacaq: "Can Azərbaycanın Ermənistanla sülh sazişi layihəsinin razılaşdırılması bizim üçün sevindirir. Əgər bu proses uğurla yekunlaşarsa, bu, Türk dünyası üçün mühüm imkanlar yaradacaq. Mən əminəm ki, müzəffər Prezident İlham Əliyev bölgəyə sülhü gətirəcək lider olaraq tarixə düşəcək".

Rəcəb Tayyib Ərdoğan çı-

xışı zamanı Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin də Türk Dövlətləri Təşkilatına qəbul olunmasının vacibliyinə toxunub. O, bu məsələnin artıq gündəmin prioritet istiqamətlərindən biri kimi nəzərdən keçirilməli olduğunu deyib: "Arzu edirəm ki, yaxın zamanda Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti də Türk Dövlətləri Təşkilatının tamhüquqlu üzvü olaraq qəbul edilsin. Şimali Kipsiz Türk dünyası tam sayılmaz. Bu istiqamətdə siyasi iradəmizi ortaya qoymalıyıq".

Tədbirdə Macarıstan rəhbərliyi türkdillli ölkələrlə münasibətlərin dərin strateji əhəmiyyət daşıdığını bir daha bəyan etdi. Baş nazir Viktor Orban və xarici işlər naziri Peter Siyarto çıxışlarında Macarıstanın enerji təhlükəsizliyi, iqtisadi inkişafı və geosiyasi mövqeyinin Türk dövlətləri ilə tərəfdaşlıq sayəsində möhkəmləndiyini xüsusi vurğuladılar.

Macarıstanın baş naziri Viktor Orban çıxışı zamanı açıq şəkildə bildirib ki, Avropa İttifaqının mövcud yanaşmaları fonunda Türk Dövlətləri ilə qurulan əməkdaşlıq Macarıstan üçün təkcə iqtisadi deyil, strateji-siyasi baxımdan da alternativ yol təqdim edir. Onun sözlərinə görə, Qərbin enerji siyasətindəki qeyri-reallıqlar və Ukrayna müharibəsi fonunda yaranan mürəkkəb vəziyyət Macarıstanı yeni tərəfdaşlar axtarmağa vadar edib: "Əgər ümidimizi yalnız Avropa İttifaqına bağlasaydıq, belə inkişaf səviyyəsinə çatma bilməzdik. Ukrayna müharibəsi fonunda Türk dövlətləri ilə münasibətlər bizim üçün həyati əhəmiyyət daşıyır".

Baş nazir Viktor Orban çıxışında xüsusilə Azərbaycan və

Türkiyə liderlərinə təşəkkürünü bildirib. O qeyd edib ki, Qərb "Türk axını" qaz boru kəmərinin çəkilməsinə qarşı çıxsa da, Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan bu layihəni reallaşdırmaqda qərarlı oldu və nəticədə Macarıstan bu kəmərin vasitəsilə qazla təmin olunur: "Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev də təşəkkür edirəm. Keçən ildən etibarən Macarıstana Azərbaycan qazı tədarük olunmağa başlayıb. Bundan əlavə, macar şirkətləri Azərbaycan neft-qaz sektorunda uğurla fəaliyyət göstərir. Bu münasibətlər strateji xarakter daşıyır".

Zirvə çərçivəsində çıxış edən Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev də Azərbaycanla enerji əməkdaşlığını yüksək qiymətləndirib. O, Qazaxıstan neftinin beynəlxalq bazarlara çıxarılmasında Azərbaycanın göstərdiyi dəstəyə görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkürünü bildirib.

Zirvə toplantısından sonra keçirilən mətbuat konfransında Macarıstanın xarici işlər naziri Peter Siyarto enerji məsələsində Türk dövlətlərinin əvəzsiz rolunu bir daha vurğulayıb: "Türk axını" boru kəməri olmasaydı, bu gün Macarıstana təbii qazın verilməsi fiziki baxımdan mümkün olmazdı. Enerji təminatını siyasi mübahisəyə çevirmək istəyənlər var, amma belə yanaşma ilə evi qızdırmaq olmur. Reallıq fərqlidir".

Peter Siyarto həmçinin bildirib ki, son illərdə Macarıstanın Türk dövlətləri ilə ticarət dövriyyəsi iki dəfə artıb. Bu artımın davamlı olması üçün əməkdaşlıq daha da genişləndirilir. Nazir Macarıstanın əczaçılıq sənayesinin Azərbaycana sərmayə yatıracağını açıqlayıb: "Tezliklə Macarıstanın əczaçılıq şirkətləri Azərbaycanda dərman istehsalına başlayacaq. Bu, qarşılıqlı iqtisadi maraqlara əsaslanan yeni bir mərhələnin başlanğıcıdır".

Onu da qeyd edək ki, Mayın 21-də Budapeştdə Nobel mükafatı laureatı Əziz Sançarın Əlişir Nəvayi Beynəlxalq Mükafatı ilə təltif olunması mərasimi keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev də tədbirdə iştirak edib.

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Separatçılar Azərbaycana qarşı ayaqlanıb - məkrli plan

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Müzəffər Ordumuzun cəhənnəmlik elədiyi uydurma qurumun həsrətini çəkən separatçı tör-töküntülər Ermənistanda təzədən fəallaşmış. İndi də onlar yeni "prezident seçkisi" xülyasına düşüblər.

Məsələ ondadır ki, uydurma "artsax"ın sonuncu qondarma "prezidenti" Samvel Şahramanyanın "səlahiyyət müddəti" bu gün - mayın 21-də bitir. "Hraparak" qəzeti bu xüsusda yazıb ki, növbəti yeganə "namizəd" elə onun özü ola bilər.

Nəşrin iddiasına görə, "artsax parlamenti" az öncəki "konstitusiyaya" düzəlişindən sonra 21 maydan sonra 10 gün ərzində yeni "prezident seçə" bilər. Bildirilir ki, "parlament fraksiyaları" bunun üçün namizədlər irəli sürməlidir. Lakin hələlik Şahramanyanın "xələfi" olmaq arzusunda olan ortaya çıxmayıb...

Bəllidir ki, 20 sentyabr 2023-cü ildə - Azərbaycanın bir günlük antiterror əməliyyatı zamanı separatçılar Rusiya sülhməramlılarının vasitəçiliyi ilə Bakının tərkisilah olmaq təklifini qəbul etmişdilər. Az sonra - 28 sentyabr 2023-cü ildə qondarma "artsax prezidenti" Şahramanyan 2024-cü il yanvarın 1-dək bütün "dövlət qurumları"nın ləğvi haqqında "fərman" imzalamışdı.

Lakin 2023-cü il dekabrın 22-də Şahramanyan qəfildən bəyan edib ki, onun belə səlahiyyəti yoxdur. Bu il fevralın 13-də isə o, "artsax parlamenti"nin səlahiyyətlərinin uzadılması haqda "fərman" imzalayıb...

Doğrudan da utanmasan, oynamağa nə var. Lap elə Azərbaycan musiqisi olsun, erməni üçün nə fərqi? Hay həyasızlığı təəssüf ki, sərhəd-əndazə tanımır. Görün gündəmdə qalmaq üçün hansı hoqqalardan çıxırlar.

Diqqət edin, ta əvvəldən qeyri-legitim olan bir şəxs uydurma və çoxdan buraxılmış qurumun "parlamentinin" "səlahiyyətlərini" uzadır. Halbuki gerçək seçkili orqanlarla bağlı belə qərarı məntiqlə seçkili orqanın özü verə bilər, o da əgər müharibə şəraiti varsa. Müharibə isə yoxdur. Deməli, təzə "seçkilər" keçirilməlidir. O da ki, mümkünsüz.

Yox, əgər separatçı qalıqları dünyanı özlərinə bir daha güldürmək, rüsvay olmaq istəyirlərsə, onda buyursunlar, "artsax parlamenti"ne saxta seçkiləri bu dəfə Ermənistan ərazisində keçirsinlər, görək bacararlarmı? Görək Nikol Paşinyan hökuməti yeni seçki təmasına, qanunsuz "seçki qutu"ların qoyulmasına izn verərmidi? Yaxud "artsaxın" yeni "prezident"inin "seçkisi"ne səbir göstərermi?

Ümid edək ki, ermənilər sonuncu ağıllarını itirməyiblər. Bura hakimiyyətdəki qüvvə də daxildir...

Əlbəttə, legitimliyini həтта Ermənistanın özünün belə tanımadığı köhnə "seçki oyunları"nın təzə aranjəmandada təqdimatı Azərbaycan üçün zərərəcə hüquqi-siyasi anlam daşıyır, bizə isti-soyuqluğu da yoxdur. Çünki ərazi bütövlüyü və suverenliyimizi artıq bərpa eləmişik. Nə qədər Azərbaycan tərəfə hürür-hürsünlər. Amma və lakin...

Yeganə sual Ermənistan iqtidarının separatçı-revanşistlərin sülhə əngəl olan bu kimi demarşlarına qarşı nə dərəcədə qətiyyətli olacağı, onların nazı ilə daha nə qədər oynayacağı ilə bağlıdır. Paşinyan hökuməti gerçəkdən Azərbaycanla barışıq ritorikasında səmimi-dirsə, sülh sənədinin imzalanmasının tərəfdarıdırsa, o zaman ürək bulandıran bu çirkin oyunlara qarşı loyallıq göstərməməlidir!

Üstəlik, İrəvan rəsmiləri özləri dəfələrlə bəyan ediblər ki, mifik "arsax institutları" Ermənistanın təhlükəsizliyinə təhdiddir. Elə isə revanşistlərin üzərinə, vperəd! Onların sonuncu "yuvası"ni qıvıllamağın vaxtı çatıb. Həm də çoxdan...

Ermenistanın spikeri Alen Simonyan jurnalistlərə verdiyi müsahibədə sabiq prezident, Xocalı qatili Robert Köçeryanı cinayətkar adlandırıb.

“Vətəndaş Müqaviləsi” Partiyasının parlament fraksiyasının rəhbəri Hayk Koncoryan deyib ki, Robert Köçeryanın hakimiyyəti dövründə onlarla siyasi qətlər baş verib.

“Ermənistan baş prokuroru Henrik Xaçaturyan öz kabinetində, prokuror Aram Karapetyan, müdafiə nazirinin müavini Vahram Xorxoruni 1998-ci ildə öz yaşayış binasında güllələnilib və sair”, - o bildirib.

Koncoryan 27 oktyabr (parlamentdə qətlə) və 1 mart (etirazçı xalqa divan tutulması) hadisələrini də xatırladı.

Şübhəsiz ki, Köçeryanın əli ən çox azərbaycanlıların qanına batıb. O, Xocalı soyqırımının iştirakçısı və təşkilatçılarından biridir.

Onu da bildirik ki, Ermənistanın daha bir eks-prezidenti, Xocalı qatili Serj Sərkisyan da həbslə üzə-üzə qalıb. Ona qarşı yeni ittiham irəli sürülüb.

İttihama görə, Serj Sərkisyan İsakov prospektindəki bezi torpaq sahələrini Köçeryana məxsus “Toyota-Yerevan” şirkətinə keçirmək üçün ucuz qiymətə satıb.

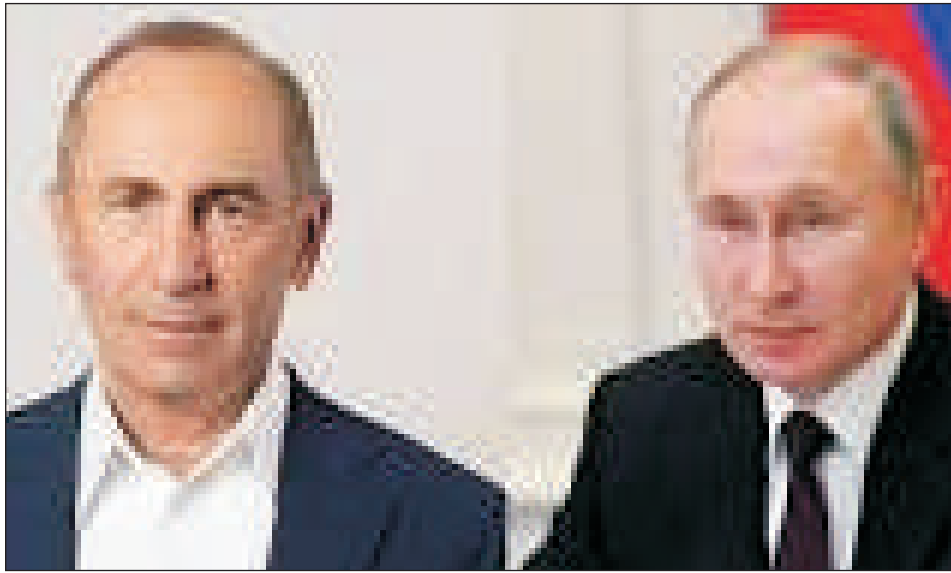
Yada salaq ki, Paşinyan hakimiyyətə yeni gəldiyi vaxtlarda Köçeryanı həbs etdirmişdi. Sonra o, Rusiya prezidentinin xahişi ilə azad olundu. Hazırda isə onun həbsi üçün zəmin var.

Bu dəfə necə olacaq? Paşinyan Putinin dostunu həbs etdirəcəkmi? Simonyanın bəyanatının reallaşması nə dərəcədə yüksək ehtimaldır?

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bil-

dirdi ki, Köçeryanın son dövrlər Ermənistanda aktivləşməsi Rusiyanın Cənubi Qafqazda təhlükəli planlar qurduğunun işartısıdır. Erməni xalqının da qanına bəis olan Köçeryanın Putinin dostu olması onu, göründüyü kimi, tək cəzadan qorumur, həm də siyasi iddalar ortaya qoymağa cümləndirir. Paşinyan hakimiyyətə gələndə bu qatili həbs etsə də, Putinin təzyiqi ilə həbsxanada saxlaya bilmədi. Ermənistanda da onun Rusiyanın agent olduğu yaxşı bilirlər. Təsədüfi deyil ki, Paşinyan onu “Rusiyanın agent” adlandırmaqla əsl kimliyini bir daha ifşa etmiş oldu. Köçeryanın həbs edilməsi ədalətli olardı. Onun Azərbaycan dövlətinə və xalqına qarşı həyata keçirdiyi sayızsız-hesabsız ağır cinayətlər mötəbər dəlil və faktlarla sübuta yetirilib. Onun barəsində Interpol xətti ilə qırmızı bülletenlə axtarış qərarı verilib. Təəssüf ki, Putinin himayəsinə sığınan bu cinayətkarı Interpol indiyədək həbs edib, Azərbaycana təhvil verməyib. Təkcə Köçeryan deyil, Azərbaycan tərəfindən Interpol xətti ilə axtarılan heç bir erməni cinayətkar tutularaq Azərbaycana ekstradisiya edilməyib.

Köçeryanın azadlıqda qalması Paşinyan hakimiyyəti üçün başağrı və problemlər yaradır. Sabiq prezident revanşistlərə güvənərək, onları ətrafına toplamaqla baş nazirə qarşı real güc mərkəzi yaratmağa çalışır. Gələn il keçiriləcək seçkilərdə Köçeryan güclü rəqib olmaq üçün indidən kampaniyaya başlayıb. Ona Rusiya da hər cür dəstək verir. İlk mərhələdə hədəf Paşinyanın onsuz da zəif və sistemsiz olan siyasətinin qarşısını almaq, regionda gərginliyi saxlamaqdır. Paşinyan iqtidarı Köçeryanı həbs etsə də,

Paşinyan Putinin dostunun həbsinə hazırlaşır - kritik gəlişmə

Erməni baş nazir rəqiblərini sıradan çıxarır; Köçeryan Bakıda da mühakimə oluna bilər

Kremlin təzyiqləri ilə onu uzun müddət orada saxlaması çətin olacaq. Rusiyanın Paşinyana qarşı planlarını pozmağın yeganə və effektiv yolu Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri normalaşdırmaq, dövlətlərarası münasibətləri qurmaq və sülh sazişini imzalamaqdır. Erməni baş nazirinin xilas yolu Parisdə, Brüsseldə, hətta Moskvada da deyil, Bakı və

Ankaradadır. Şübhə etmirəm ki, əli günahsız azərbaycanlıların qanına batmış Köçeryan da digər məsləkdaşları kimi Azərbaycanın ədalət mühakiməsi qarşısında cavab verməli olacaq. Bu gün Azərbaycanın gücü və nüfuzu, artan qüdrəti imkan verir ki, təkə Köçeryanı deyil, digər qatilləri də istintaqa cəlb etsin”.

Ədalət, Hüquq və De-

mokratiya Partiyası sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlının fikrincə, Putin istənilən vaxt dostunu qurban verə bilər: “Köçeryan prezident olduğu dövrdə Nikol Paşinyanı həbs etdirmişdi. Paşinyan bir neçə il həbsdə yatıb. O, hakimiyyətə gələn kimi Köçeryanı həbs etdirdi, ancaq Putinin zəngindən sonra onu həbsdən buraxdı. Bu iki şəxs

arasında qısqıncılıq hissi və bir-birinə nifrət var. Simonyanın Ermənistanın sabiq prezidentinin “əli qana batıb” fikri həmin düşmənçiliyin göstəricisidir.

Yəqin ki, yenidən Paşinyan Köçeryanı həbs etmək haqqında düşünür. Çünki Paşinyan istəmir ki, 2026-cı ildə Ermənistanda keçiriləcək seçkidə Köçeryan da olsun. Rəqibi sıradan çıxartmaq istəyir. Ancaq biz özümüz də Köçeryanın beynəlxalq məhkəmə qarşısında cəzalanmasına nail olacağıq. Çünki Köçeryanın əli ən çox azərbaycanlıların qanına batıb. O, Xocalı soyqırımının iştirakçısı və təşkilatçılarından biridir. Bu hərbi cani çoxdan Bakıda mühakimə edil-

məli idi. Amma heç olmasa, İrəvanda onu həbs edib məhkəməyə çıxarsınlar. Putin istənilən vaxt Köçeryanı qurban verə bilər. Paşinyan Putinin tapşırıqlarını yerinə yetirərsə, Köçeryanın həbsi baş verə bilər. Neçə dəyərlər, siyasətdə daimi dost və ya düşmən olmur, siyasətdə daimi maraqlar olur.

Q Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

Gəncədə məktəblinin müəmmalı ölümünün 9-cu günü - anası “mənim balamın qanı yerdə qalmasın...” dedi

“Hadisə baş verən günü Elgünə mesajlaşmışıq. İnformatika hazırlığında idi. Orada olanda da yazmışıq. Hazırlıqdan çıxandan sonra da danışdıq. Dedi, ana, çıxdım, gedirəm rəqsə. Dedim, evə get, yemək ye. Ac olmadığını, piyada getdiyini söylədi” - Gəncədə müəmmalı şəkildə dünyasını dəyişən məktəbli Elgün İbrahimovun anası RTV-yə açıqlamasında belə deyib.

O bildirib ki, həmin gün Elgün rəqsdən sonra trenajora getməli imiş: “Saat 6-7-yə qalmışa qədər gözlədim, zəng vurdum, zəng çatmadı. Narahat oldum. İnformatika müəlliminə zəng vurdum ki, hazırlıqda birlikdə çıxdığı uşaqların nömrəsini götürürəm. Qardaşıma, digər oğluma da zəng vurdum ki, gedin ətraf ərazilərə baxın, bəlkə Elgünü haradasa görürsünüz. Gecə saat 1-də də oğlumla Elgünü axtarmışıq. Elgünün davranışlarında da heç bir dəyişiklik yox idi. Biz söhbət edirdik, “Son zəng”ə hazırlaşırıdık. Demişdi ki, mənə 2 dəst paltar alarsan “Son zəng” üçün. Danışırıdık ki, ona qonaqlıq verəcəyəm. Dostlarından da kimi istəsən, çağırırsan. Hərəkətlərində qeyri-adi heç nə yox idi. Nə fikirlə, nə aqressiv, nə də problemləli idi. Hər şey

normal idi. Mən anayam, onun səsinə hansısa həyəcan hiss edə bilərdim, amma o da yox idi. Yad adamın belə problemini, dərini hiss etmək olur. Onsuz da mən narahat ana idim. Hər gün bəlkə də 10 dəfə, 20 dəfə zəng vururdum Elgünə. Bir şey olsa, mən onu hiss edərdim. Dünya susmasın, mənim balamın qanı yerdə qalmasın...”

Hüquq-mühafizə orqanlarının verdiyi rəsmi məlumata görə, Elgün İbrahimovun ölümü ilə bağlı istintaq davam edir. Ortada 3 versiya var. İnti-

har, avtoqəza və qətl. Elgün İbrahimovun ailə-məişət problemi və ya şəxsi psixoloji gərginlik səbəbindən özünə qəsd etməsi artıq inandırıcı görünür. Ötən 9 gün ərzində ortaya çıxan məlumatlar, məktəblinin ailəsi və yaxınları bu ehtimalı qətiyyətlə rədd edir. Onlar bildirir ki, Elgün psixoloji cəhətdən sağlam olub və heç bir intihar meyli göstərməyib.

Elgün İbrahimovun hansısa təsədüfi hadisə - avtoqəza nəticəsində həyatını itirməsinə də ailəsi inanmır, bu ehtimalı da ciddi saymır.

Görünən budur ki, bu ölüm sadəcə bir “yıxılma” hadisəsi deyil.

Hər bir kriminal izli ölüm işində hadisə yerinin müayinəsi, mərhumun bədənindəki xəsarətlərin xarakteri, ölümə birbaşa səbəb olan xəsarətin yetirilməsi mexanizmi istintaqın müəyyən bir nəticəyə gəlməsinə yol açan məqamlar kimi əsas götürülür. Elgün İbrahimovun meyiti tapıldığı ərazinin videoundan, sonradan ərazidə olan şahidlərin dediklərindən belə aydın olur ki, məktəbliyə xəsarətlər o ərazidə yetirilmə-

yib. Diqqətçəkən məqam ərazidə heç bir qan izinin olmamasıdır. Bu isə Elgün İbrahimovun başqa yerdə xəsarət aldığını və daha sonra həmin əraziyə gətirildiyi ehtimalını gücləndirir. Yayılan məlumatlardan o da aydın olur ki, Elgün İbrahimovun yalnız bir qabırğası sınıb. Bu isə “hündürlükdən yıxılma” versiyasını istisna edir.

Əgər Elgün İbrahimov intihar etsəydi, yeni 5 mərtəbəli yataqxana binasının damından özünü atsaydı, onun 1 deyil, çoxsaylı qabırğaları sınar, kəllə sümüyü zədələndi. Onun bir qabırğasının sınıması avtoqəza ehtimalını da aradan qaldırır. Əgər Elgün İbrahimovu hərəkətdə olan nəqliyyat vasitəsi vursaydı, onun bir deyil, bir neçə qabırğası sınar, yerə cırılma zamanı başında xəsarətlər olardı.

Elgün İbrahimovun yayılmış videosunda isə onun göz qapağında xəsarət izləri görünür. Yəni yerə üzü üstündə cırılma halında onun alnında, qaş nahiyəsində çapıqlar olmalı, burnu da sınıb əyilməli, deformasiya olmalı idi. Lakin belə deyil. Göz qapaqlarında xəsarət var, alında, burunda yoxdur! Üzündəki xüsusi do-daqları və göz qapaqları üzərində olan izlər hündürlükdən yıxılma zamanı yaranan tipik

xəsarətlərə uyğun görünür. Bu tip travmalar küt aletlə və ya əllə vurulan zərbələrə daha çox oxşayır. Bu faktlar hadisənin zorakılıq elementləri daşdığına və onun ölümünün qəsdən törədilmiş hərəkət nəticəsində baş verdiyinə dair şübhələri artırır. Hadisə ilə bağlı sosial şəbəkələrdə və bəzi media orqanlarında aşağıdakı ehtimallar irəli sürülür:

Elgünün bədənindəki travmalar və hadisə yerində qan izlərinin olmaması onun başqa bir yerdə döyülərək sonra həmin əraziyə aparıldığı fikrini formalaşdırır. Bu versiya geniş yayılıb və istintaqın əsas fokuslandığı versiyalardan biri sayılır. Ortada olan faktlar və ziddiyyətli məlumatlar fonunda Elgün İbrahimovun ölümü ilə bağlı rəsmi orqanların daha ətraflı və şəffaf açıqlama verməsi cəmiyyətin gözləntisidir.

Bəs Elgün İbrahimovu kim və nə üçün öldürə bilər? Hadisə yeri niyə dəyişdirilib? Cinayətin izləri ört-basdır edilibmi? Bu suallara cavab tapmadıqca Elgün İbrahimovun ölümündəki müəmma daha da dərinləşəcək...

Qeyd edək ki, Gəncə Şəhər Prokurorluğunda məktəbli Elgün İbrahimovun ölümü ilə bağlı araşdırmalar davam edir. Faktla əlaqədar Cinayət Məcəlləsinin 126-cı - qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.

Q E.MƏMMƏDƏLİYEV, Musavat.com

Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov mayın 20-21-də İrəvana işgüzar səfərdə olub. İrəvanda Ermənistan və Rusiya xarici işlər nazirlərinin görüşü keçirilib. APA Ermənistan mediasına istinadən xəbər verir ki, görüşdə və keçirilən mətbuat konfransında xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan bildirib ki, Ermənistan bütün istiqamətlərdə Rusiya ilə uzunmüddətli və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığa köklənib:

“Komandalar artıq iki ölkənin xarici işlər nazirlikləri arasında yeni iki illik siyasi məsləhətləşmə proqramının hazırlanmasını başa çatdırıblar və ümid edirəm ki, biz onu bu gün imzalayacağıq. Ermənistan Rusiya ilə müttəfiqlik münasibətlərinin formatına yenidən baxmaq niyyətində deyil. Tərəflərin hüquq və öhdəlikləri açıq şəkildə kağız üzərində yazılıb, imzalanıb və ratifikasiya edilib. Heç kim bu hüquq və öhdəlikləri denonsasiya etməyib. Ermənistanın nəzərdə tutulan mexanizmlərin tam işləməməsindən narahatlığı məlumdur”.

Lavrov isə bildirib ki, Moskva İrəvanla Bakı arasında münasibətlərin tam normalaşmasında maraqlıdır. Rusiya Azərbaycanla Ermənistanın sülh sazişinin mətni üzrə razılığa gəlməsini alqışlayır.

Lavrovun sözlərinə görə, Rusiya Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin nizamlanmasına səmimi şəkildə çalışır, Rusiya, Ermənistan və Azərbaycan liderləri arasında üçtərəfli razılaşmalar kompleksinə bu mənada möhkəm əsas kimi baxır.

“Siz hər zaman bizim dəstəyimizə arxalana bilərsiniz - istər kommunikasiyaların blokdan çıxarılması, istərsə də Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin delimitasiyası və bütün tərəflərin maraqları nəzərə alınmaqla humanitar məsələlərin həllində...” - Rusiya XİN başçısı vurğulayıb.

Lavrov qeyd edib ki, Moskva həmçinin Cənubi Qafqaz ölkələrini və onların yaxın qonşularını birləşdirən 3+3 platformasında regional əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinin əhəmiyyətli potensialını görür.

Lavrov həmçinin deyib ki, Rusiya Ermənistanın müdafiəsi, suverenliyi və ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi üçün hər cür yardım göstərməyə hazırdır.

O qeyd edib ki, Rusiya tərəfi Ermənistanla müttəfiqlik münasibətlərini və iki xalq arasında dərin əlaqələri yüksək qiymətləndirir: “Artıq dövrlətlər arasında münasibətlərin bütün sahələrində çoxlu zəmin yaradılıb ki, bundan maksimum və ağıllı şəkildə istifadə etmək lazımdır. Biz əvvəlki kimi təhlükəsizlik sahəsini müttəfiqliyimizin ən mühüm ölçülərindən biri hesab edirik. Biz Ermənistanın mü-

Lavrov İrəvana bu mesajı aparıb - Rusiya vasitəçiliyə qayıdır?

Ermənistan yenidən Rusiyanın qanadının altına girir

dafiəsi, suverenliyi və ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi üçün hər cür yardım etməyə hazırdır.

Bu il Rusiya bazasının Ermənistanda yerləşdirilməsinə dair sazişin imzalanmasının 30 illiyi, eləcə də Rusiya-Ermənistan Humanitar Mərkəzinin açılmasının 10 ili tamam olur. Rusiya sərhədçiləri Ermənistan-Türkiyə və Ermənistan-İran sərhədlərində erməni həmkarları ilə birgə xidmətini davam etdirirlər.

Rusiya Ermənistanın enerji və ərzaq təhlükəsizliyinin etibarlı təminatçısıdır və bu sazişlər tam şəkildə qorunur. O, həmçinin əlavə edib ki, hökumətlərarası komissiya-yanın ritmik işi iki ölkənin hökumət strukturları və biznesi üçün istiqamət müəyyən edir”.

Görüşün keçirildiyi vaxtda Ermənistan XİN qarşısında Rusiya əleyhinə etiraz aksiyası keçirilib. Bu barədə “Sputnik Armenia” məlumat yayıb. Bildirilib ki, hazırda Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanla Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov arasında danışıqların getdiyi Ermənistan XİN-in binasının yaxınlığında Rusiya əleyhinə plakatlər qaldırılıb. Etirazlar keçmiş deputat Armen Babacanyanın təşəbbüsü ilə baş verib.

Rusiya politoloq İqor Korotçenko Lavrovun İrəvan səfəri ilə bağlı danışarkən deyib ki, Ermənistan Rusiya əleyhinə mövqe tutur, Qərb silahları ilə yenidən silahlanır, KTMT-yə üzvlüyünü dondurub: “Bəli, Gümrüdəki hərbi bazamız hələ çıxarılmır, amma bu, za-

man məsələsidir, çünki İrəvan strateji kurs müəyyən edib və bu, Qərbə, Avropa Birliyinə doğru kursdur. Ona görə də Lavrovun Ermənistan səfərinin məqsədi siyasətçilərə, ictimaiyyətə, İrəvana müraciət etməkdir ki, onları respublika üçün fəlakətli nəticələrə gətirib çıxara biləcək qərarlar qəbul etməkdən çəkindirsin”.

Məlumdur ki, son illər, xüsusən də Ukrayna müharibəsi zamanı Moskvanın Güney Qafqaza təsir rıçaqları əhəmiyyətli şəkildə zəifləyib. Bu müddətdə hətta Bakı və İrəvan vasitəçi olmadan sülh sənədinin mətnini razılaşdırıb.

Bəs Rusiya Ermənistanı tam şəkildə öz orbitinə qaytara biləcəkmi? Kreml onları “itirilmiş” mövqeləri bərpa edərək, özünü təzədən Azərbaycan və Ermənistan vasitəçi kimi sıraya bilirmi?

Politoloq Elxan Şahinoğlu “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Rusiya Ermənistanı əldən vermək istəmədiyini bir daha ortaya qoyur, Ermənistan da Rusiyadan tamamilə qopmağın mümkün olmadığını anlayır: “Nikol Paşinyan 2023-cü ilin sentyabr ayında Azərbaycanın Qarabağda həyata keçirdiyi antiterror əməliyyatından sonra Rusiyanın mövqeyini sərt tənqid etməyə başlamışdı. Bu işə onun nazirləri də qoşulmuşdular. Ermənistan rəsmilərinin məntiqinə görə, Rusiya Azərbaycan Ordusunun ərazi bütövlüyünü təmininə imkan verməməli idi. Paşinyan və onun nazirləri Rusiyanın ünvanına tənqidlərini davam etdirdilər, Kreml Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik

edilməsi üçün hər cür yardım göstərməyə hazırdır. Lavrovun bu açıqlaması kimə ünvanlanıb: Azərbaycana, yoxsa elə Ermənistanın özünə? Onun məlum cümləsi o deməkdir ki, Rusiyanın xaricində heç bir ölkə, o cümlədən baş nazir Nikol Paşinyanın ümid bəslədiyi Fransa Ermənistanın təhlükəsizliyinə təminat vermək iqtidarında deyil. Fikrimcə, Paşinyan Lavrovun təhlükəsizliklə bağlı açıqlamasını ciddi qəbul etməyəcək. Çünki Paşinyan məhz Rusiyanın iki səbəbdən Ermənistanın maraqlarına zərər vurduğu qənaətinədir. Birincisi, Paşinyan hesab edir ki, Rusiya 2023-cü ilin

Politoloq qeyd etdi ki, bu arada Ermənistanın radikal müxalifətinin fəallığını artırması diqqəti çəkir: “Ermənistanın keçmiş prezidenti Robert Köçeryan il ərzində ən azı iki dəfə ya mətbuat konfransı keçirir, ya da müxtəlif mövzularda açıqlamalar verir. Ancaq Köçeryanın budəfəki açıqlamaları baş nazir Nikol Paşinyanın ona qarşı sərt tənqidləri ilə bağlıdır. Paşinyan Köçeryanı və onun siyasətini parlamentdəki çıxışında sərt tənqid etmiş, keçmiş prezidentə və onun tərəfdarlarına “əsəblərimlə oynamayın, sizi tapdalayaram” kimi mesaj göndərmişdi. Bu sözlər Köçeryana bərk toxunduğuna görə o, əvvəlcə deputat oğlu Levo-

Müqaviləsi Təşkilatını tərk etməsi ilə hədələdilər. Bu arada Nikol Paşinyan Vaşinqton, Brüssel və Parislə sıx əlaqələr qurmağa başladı. Ancaq zaman keçdikcə Paşinyan anladı ki, Qərb ona təhlükəsizlik təminatı verməyəcək. Digər tərəfdən, Cozef Baydendən fərqli olaraq Donald Trampın və onun administrasiya üzvlərinin Ermənistan marağı yoxdur. Avropaya və Fransaya gəldikdə, onların başı Rusiya-Ukrayna müharibəsinə qarşıdır. Bütün bunları nəzərə alan Nikol Paşinyan yenidən Rusiya ilə yaxınlaşmağın yollarını axtarmağa başladı. Ermənistan baş nazirinin 9 mayda Moskvada keçirilən hərbi paradda iştirakı da bu siyasətin tərkib hissəsi idi.

Sergey Lavrov mayın 21-də İrəvanda erməni həmkarı Ararat Mirzoyanla görüşdə deyib ki, Rusiya Ermənistanın müdafiəsi, suverenliyi və ərazi bütövlüyünün təmin

sentyabr ayında Azərbaycan Ordusunun Qarabağda antiterror əməliyyatına imkan verməməli idi. İkincisi, Paşinyan hesab edir ki, Azərbaycan Ordusu Ermənistanla şərti sərhəddə mövqelərini möhkəmləndirdikdə, Rusiya buna adekvat reaksiya vermədi. Halbuki Rusiyanın Azərbaycana mane olması üçün əsası yox idi”.

Politoloq qeyd etdi ki, Rusiya onsuz da Ermənistanla mövcuddur. İndi isə mövqelərini daha gücləndirmək üçün Ermənistanı Qərbdən mümkün qədər uzaqlaşdırmağa çalışır. Yəqin ki, bu istiqamətdə addımlar daha da çoxalacaq: “Ermənistan hələ ki Azərbaycanla sülh prosesinin vasitəçilərsiz aparılmasının tərəfdarı kimi çıxış edir. Ancaq Paşinyanın Rusiyadan asılılığı artarsa Moskvanın istəyinə uyğun mövqeyini dəyişəcəyi də istisna deyil”.

nu qabağa verib, ürəyi soyumayıb, özünü də baş nazirin əleyhinə açıqlamalar səsləndirib. Keçmiş prezident Kremlə dəmək istəyib ki, “sizin Ermənistan adınız əvvəlkitekmənəm, dəstəyiniz artırın, Paşinyanı yıxın”. Kreml Köçeryana o halda üstünlük verəcək ki, o, siyasi gücünü və reytingini artırmağa çalışsın. Çünki Kreml Ermənistanda güclü fiqura, seçkidə Paşinyanı yenə biləcək siyasətçiye üstünlük vermək istəyir. Putin Köçeryanla dostluğundan imtina etməsə də, keçmiş prezidenti Paşinyanı üstələyəcək fiqur saymır. Ona görə də Kreml hələ ki Paşinyanla yola davam edəcək. Paşinyan da bunu anladığından Kremlə narahat edəcək açıqlama və addımlardan uzaqlaşmağa başlayıb. Bu siyasət indilik Kreml qane edir. Kreml Paşinyanla bir müddət davam edəcək”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

ABŞ geri çəkilir, Kiyev hücum keçir - Rusiyaya daha sərt sanksiyalar tələbi

Ukrayna Avropa İttifaqını Rusiyaya qarşı sanksiyaları daha da sərtləşdirməyə çağırır. Bu barədə "Reuters" agentliyi məlumat yayıb. Musavat.com xəbər verir ki, Kiyev ABŞ-ın sanksiyalar

lar mövzusunda geri çəkildiyi bir vaxtda, xüsusilə enerji sektoruna yönəlmiş ikinci dərəcəli sanksiyaların tətbiqini tələb edir.

Təklif olunan tədbirlər arasında Rusiya neftinin alıcılarına qarşı ikinci dərəcəli sanksiyaların tətbiqi, Rusiyaya məxsus aktivlərin müsadirəsi, eləcə də Avropa texnologiyalarından istifadə edərək Rusiyaya xidmət göstərən xarici şirkətlərə qarşı məhdudiyyətlər yer alır.

"Reuters" qeyd edir ki, bu cür sanksiyalar Hindistan və Çin kimi Rusiyanın əsas neft idxalçılarını da hədəfə ala bilər. Bu isə global enerji bazarına ciddi təsirlər göstərə və beynəlxalq ticarət münasibətlərində yeni gərginliklər yara da bilər.

□ Musavat.com

Almaniya müdafiə nazirindən Trampa sərt sözlər: "Putinə vaxt verdi, Ukraynanı qurban etdi"

Boris Pistorius

ABŞ hələ də Rusiyaya qarşı növbəti sanksiya paketinə qoşulub-qoşulmayacağını açıq şəkildə bildirməyib. Bu barədə Almaniyanın müdafiə naziri Boris Pistorius "Deutschlandfunk"

nəşrinə açıqlamasında bildirib.

Musavat.com xəbər verir ki, nazir ABŞ Prezidenti Donald Trampın Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə apardığı danışıqlarda ciddi səhvə yol verdiyini deyib.

Pistoriusun fikrincə, Tramp Putinə kifayət qədər təsir göstərmək əvəzinə, ona hücumları davam etdirmək üçün zaman qazandırır. O, Trampın Ukraynanın NATO-ya üzvlüyünü nəzərdən keçirməkdən imtinasını da sərt tənqid edib.

"Mən əminəm ki, Tramp nəhayət anlayacaq: Putini tək-cə şəxsi söhbətlərlə razı salmaq mümkün deyil", - deyər Almaniya müdafiə naziri bildirib.

Nazir əlavə edib ki, Rusiya sülhə maraqlı görünmür və bu səbəbdən ona qarşı təzyiqlər həm sanksiyalar, həm də Ukraynaya dəstəyin artırılması yolu ilə gücləndirilməlidir.

□ Musavat.com

Rumıniyanın yeni prezidenti: "Ukraynaya qoşun göndərmək yersizdir"

Nikuşor Dan

Rumıniyanın yeni seçilmiş prezidenti Nikuşor Dan Ukraynaya hərbi qüvvə göndərilməsinin yolverilməz olduğunu bildirib. O, bu fikirləri Avropanın nüfuzlu nəşri "Politico"ya verdiyi müsahibə

sində səsləndirib.

Musavat.com xəbər verir ki, Dan Rumıniya-Rusiya münasibətlərindəki mövcud gərginliyi nəzərə alaraq bu addımın təhlükəli olduğunu deyib.

Dan həmçinin Donald Trampın Ukrayna münaqişəsinin həlli ilə bağlı Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə kompromislərə getməsinə sərt tənqid edib. Onun fikrincə, Ukraynaya dair bütün qərarlar məhz ukraynalıların iştirakı ilə qəbul olunmalıdır.

Yeni prezident eyni zamanda yaxın zamanda Ukraynada sülhün əldə olunacağına inanmadığını da bildirib.

□ Musavat.com

Donald Trampın Ağ Evə qayıdışından 4 ay ötdü. Lakin hələ ki Tramp administrasiyası Rusiyanın Ukraynaya qarşı işğalçı müharibəsini durdura bilməyib. ABŞ və Rusiya rəhbərləri arasında iki gün qa-baq ilk dəfə reallaşan telefon danışığı da "tunelin ucunda işıq"la bağlı nikbinlik yaratmayıb. Əksinə, bu ərəfədə V.Putin Rusiyanın özünün elan etdiyi digər vilayətləri də ilin sonunadək işğal edə biləcəyini bildirib.

Putindən Trampa ultimatum - söz oyunu, yoxsa...

Bəs bunun üçün Moskva-nın yeterincə hərbi-texniki və maliyyə imkanları, insan resursu varmı, yoxsa Putinin ultimatumunu informasiya savaşının tərkib hissəsi kimi qəbul etmək lazımdır?

Siyasi şərhçi Heydər Oğuz "Yeni Müsavat"a deyib ki, Putin Ukrayna savaşına Rusiyanın ölüm-dirim məsələsi kimi baxır və bu səbəbdən də geri addım atmaq istəmir: "Məsələ burasındadır ki, Putin administrasiyası Ukraynanı asan həzm edilə biləcək loxma sandığından ələ keçirdiyi ərazilərin ilhamını konstitusiyasına belə salıb, bununla da öz ələmində dünyaya, o cümlədən həm də Ukrayna və rus xalqına "Mən bu torpaqlardan vaz keçməyəcəyəm, lazım gələrsə, ərazi bütövlüyümü qorumaq üçün nüvə silahlarından istifadə edə-cəyəm" mesajını verib. Bu durumda onun işğal etdiyi ərazilərdən geri çəkilməsi zəifliyi-nin işarəsi olacaq və Rusiyadakı etnik qrupları da milli azadlıq hərəkatına həvəsləndirə bilər. Xüsusilə də Şimali Qafqaz, Başqırdistan, Tatarıstan və s. kimi müsəlman və türk xalqlarının uğursuz müharibə nəticəsində hərəklənmə ehtimalı var. Putinin uzlaşmaz mövqeyinin əsas səbəblərindən biri bu qorxudur.

Digər bir səbəb isə uğursuz müharibə nəticəsində yaranmış ictimai narazılıqlar və xalq tərəfindən sorğulanma ehtimalıdır. İddialara görə, Rusiya döyüş meydanında 1 milyona qədər canlı itki verib, xeyli sayda yaralanmış və əlil vəziyyətinə düşmüş əsgər var. Müharibə getdiyi müddətcə, qurban ailələri övladlarının və əzizlərinin müqəddəs bir dava uğrunda fəda olduqlarını düşünür, bununla təsəlli tapırlar. Müharibə bitdikdən sonra Rusiyanın heç bir uğur qazanmaması qətiləşsə, motivasiya naminə şovinizm hissi aşılانmış toplumun bu prosesə necə reaksiya verəcəyi belli deyil. Moskva qəzəblənmiş xalqı hansısa uğur hekayəsi ilə sakitləşdirməlidir. Ukrayna və onun müttəfiqləri isə ona bu haqqı vermək istəmir. Bu məsələdə haqsız da deyillər. Əslində Putinin Ukraynadan qopardığı rayonların tamamını istəməsi də bu uğur hekayəsi ya-

na almaq istəmir və son nəfəsinə qədər döyüşməyə üstünlük verir.

Üstəlik, Rusiya prezidenti Ukrayna üzərində təzyiqlərini artırıdıcqca, onun müttəfiqləri arasında parçalanmalar yara-

na deməkdir. Qeyri-demokratik Rusiya üçün müharibədə istənilən sayda canlı itkiyə getmək problemi də yoxdur. Bütün bunlar Rusiyanın avantajlarıdır. Eyni sözləri Ukrayna üçün demək o qədər də asan deyil. Əvvəla, Ukraynanın əhalisi Rusiyadan 3-4 də-

ratmağa xidmət edir. Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenskini Putinin bu istəyinə qarşı "o ərazilər bizimdir və biz öz torpaqlarımızdan vaz keçməyəcəyik" cavabı da Rusiyanın sığınacağı uğur hekayəsinin üzərindən xətt çəkir. Nəticədə Rusiyanın müharibədən əliboş dönməsi ehtimalı ortaya çıxır ki, bu da xalqın qəzəbinə tuş gəlməkdən çəkinən Kremli qətiyyətlə qane etmir.

Bir başqa səbəb Rusiya-Ukrayna savaşı başa çatdıqdan sonra illərlə ağır döyüş yolları keçən və işğarlıq qabiliyyətini itirib savaşımaqdan başqa heç nəyə yaramayan gənclərin öz evlərinə qayıtmasının meydana gətirəcəyi böhrandır. Adətən psixoloji tarazlığı pozulan bu insanlar kriminal aləmə qoşulur və daxili sabilliyə ciddi təhdid yaradırlar. Onsuz da müharibədə xeyli zəifləmiş Rusiya liderləri mümkün olduğu qədər bu təhlükədən yayınmağa çalışır və öz anlaşıq inadlarını davam etdirmək yolunu tuturlar.

Müharibənin həm də dövlətlərin beynəlxalq imicini formalaşdırdığını nəzərə alsaq, Putinin inadkarlığının bir başqa səbəbini anlaya bilərik. Sırr deyil ki, Ukrayna savaşına girməzdən əvvəl Rusiya ordusu dünyanın 2-ci hərbi güdrəti sayılırdı. İndi isə ona Ukraynadakı ikinci hərbi güdrət kimi baxmağa başlayıblar. Bu savaş uğursuz başa çatarsa, Rusiyanın gücsüzlüyü tam şəkildə təsdiqlənəcək və Moskva beynəlxalq arenada dişsiz bir dövlət imici qazanacaq. Putin bu rəzilliyi boynu-

da bildiyinə inanır və bunun üçün kifayət qədər əsasları da var. Məsələn, müharibənin ilk illərində Ukraynanın əfrat və güclü tərəfdarı ABŞ idi. Bu gün isə ABŞ Ukraynanın yanında olmayacağını açıq şəkildə bildirir, öz dənəki missiyasını Avropa ölkələrinin üzərinə atır. Avropa ölkələri də Ukraynanı istənilən səviyyədə müdafiə edə bilmirlər. Hətta bəzi ölkələrdə Ukrayna əleyhdarları hakimiyyətə gəlir və ya gətdikcə öz nüfuzlarını artırır. Polşa kimi Ukraynaya ən çox dəstək verən ölkələrdə belə, fermerlər Kiyevə verilən gömrük imtiyazlarına qarşı üsyan bayrağı qaldırır, güzəştlərin ləğvini tələb edirlər. Avropa İttifaqının inzibati qurumları bu tələblər qarşısında geri çəkilib, güzəştləri ləğv etmək barədə düşünür. Rusiyaya tətbiq olunan sanksiyalar Avropada da enerji qıtlıqlarına yol açır, alternativ arayışları genişlə-nir. Sözsüz ki, bütün bunlar Ukraynanın müttəfiqləri üçün müharibəni bezdirici hala gətirir. Putin də vəziyyətə baxıb müharibəni davam etdirəcəyi təqdirdə Ukraynanın yalnızlaşacağına inanır və atəşkəs təkliflərini yaxına buraxmır".

Putin öz hədəfini reallaşdırmaq imkanlarına gəlincə, Heydər Oğuzun fikrincə, Rusiya müharibədə nə qədər zəifləsə belə, hələ də hərbi sənaye potensialı qoruyur: "Bu da ona hərbi zavod və fabriklərini işlədərək kifayət qədər silah-sursat istehsal etmək imkanı verir. Üstəlik, Şimali Koreya, İran və hətta Çin kimi müttəfiqləri də

fə azdır. Ukrayna demokratik rejimlə idarə olunduğundan canlı itkilərin onun üçün əsl başağrsına çevrilə bilər. Kiyevin müttəfiqləri də Rusiyanın "dostları" kimi sabit-qədəm deyillər. Uzun illər rifah içində yaşayan Qərb insanları öz həyat standartlarına təsir edən proseslərdən bezib rahatlıqla mövqə dəyişə bilirlər. Silah istehsalı baxımından da Qərb dövlətləri Rusiyadan fərqlənirlər. Onların silahları müasir və dəqiq olsa da, istehsalat həcmi arzulanan səviyyədə deyil. Müharibənin uzanması nəticəsində Qərb ölkələrinin silah ehtiyatlarının tükənmə ehtimalı var. Üstəlik, müasir silahlar baha başa gəldiyindən tükəndirmə savaşı-nda bu amil Ukraynanın əleyhinə işləyir. Çünki Rusiyanın bir neçə yüzminlik adi silahlarını Ukrayna bir neçə on milyonluq raketlərlə zərərsizləşdirməlidir. Bu da nəticə etibarilə Qərb dövlətlərini daha tez tükəndirə bilər. Düzdür, Ukrayna artıq bir çox silahları özü istehsal edir, amma bu istehsalın xərcini Avropa ölkələri ödəmək məcburiyyətindədir. Odur ki, Avropanın bu tükəndirmə savaşı-nda nə qədər duruş gətirə biləcəyi müəmma kimi qarşımızda dayanır. Müharibənin Ukrayna ərazisində gətməsi də onu daha tez tükəndirə bilər. Bütün bunları nəzərə alanda müharibənin uzanması Kiyevdən çox Moskvaya sərf edir. Bu baxımdan, Rusiyanın Qərb ölkələri ilə ultimativ dilə danışıması təsadüfi deyil".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV,
Musavat.com

• stənilən hərbi münəqışə
Ihəm də ona cəlb olunan və silah istehsalçısı olan ölkələr üçün ciddi sınaq sayılır. 44 günlük müharibədə Azərbaycanın qardaş Türkiyə və İsraildən aldığı modern silah və hərbi sistemlərin hamısı özünü doğrultdu, xüsusilə də “Bayraktar” dronları işğalçı erməni qüvvələri üçün kabusə çevrildi.

Təsədüfi deyil ki, qalibiyyətli Vətən savaşından sonra həm Türkiyənin, həm də İsrailin hərbi məhsullarının reytinqi xeyli artdı, onların alıcıları çoxaldı. Paralel olaraq Rusiya silahlarına bazarda tələbat azaldı.

Pakistanla Hindistan arasında az öncəki hərbi qarşıdurma Yeni Dehlinin uğursuzluğu və istifadə etdiyi silahların effektivsizliyi ilə bitdi.

Məlum olduğu kimi, Ermənistan Hindistandan 702 milyon (başqa mənbələrə görə, 1.5 milyard) dollar dəyərində silah tədarükü ilə bağlı müqavilə imzalayıb. Artıq onların bir çoxu İrəvana çatdırılıb. Bu silahlar döyüş sınağından çıxıb bilməyib. Belli olur ki, Hindistan silahlarının şöhrəti, yumşaq desək, şişirdilib.

Bəs bu baş verənlərdən sonra Ermənistan yenə Hindistandan silah və hərbi sistemlər almağa davam edəcəkmi? Azərbaycan bu məsələyə necə baxır? Hindistan silahlarından ehtiyatlanmağa dəyərmi?

Keçmiş millət vəkili, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistan və Hindistan arasında təxminən 2 milyard dollarlıq ilk böyük müqavilə 2020-ci ildə imzalanıb: “Hindistan yeni nəsil silahların bazarında özünə yer etməyə çalışır. Ancaq silah sənayesi Hindistan dövlətinin

yox, dövlət büdcəsini talayan generalların əlindədir. Həmin generalların övladları isə silah istehsalı şirkətlərinə sahibdir. Dövlət büdcəsindən milyardlarla pul mənimsəyən bu generalların istehsal etdiyi silahlar isə ardıcıl sınaqlardan uğurla çıxıb bilmir. Nəticə göz önündədir. Pakistanla beş günlük savaşda Hindistan silahları özünü doğrultmadı. Hətta onların silahları sosial şəbəkələrin Ermənistan seqmentində erməni istifadəçilərin lağ məsxərə obyektinə çevrildi. İndi İrəvan da Hindistan silahlarının alınmasında tərəddüd edir. Hindistan müqavilə imzalayıb və özünə Ermənistan kimi yeni qurban axtarır ki, silahlarını satsın. Bu baxımdan, Ermənistan verən Hindistan istehsalı olan silahlardan qorxmaq lazım deyil. Çünki Azərbaycanın silah sənayesi, üstəlik, tərəfdaş olduğumuz ölkələrdən aldığımız modern silahlar daha uğurlu, daha təkmildir. Yayılan son məlumatlara görə, Hindistan iyulda Ermənistanla “Akaş” hava hücumundan müdafiə raket sistemlərinin 2-ci partiyasını göndərəcək. Ermənistan Hindistanla təxminən 710 milyon dollar dəyərində 15 “Akaş” raket kompleksinin alınmasına dair müqavilə imzalayıb. İlk sistemlər ötən ilin sonunda göndərilib. Bütün bunlar onu göstərir ki, Ermənistan sülhə yox, savaşa hazırlaşır. Bu silahlar Azərbaycanla yanaşı, Türkiyə və Gürcüstan üçün də təhlükə mənbəyidir. Çünki Ermənistan Türkiyə və Gürcüstan ərazilərinə qondarma iddialar irəli sürür. Ermənistan Azərbaycanla 44 günlük müharibə nəticəsində itirdiyi hərbi-texniki potensialı bərpa etmək cəhdi ilə son illər Fransa və Hindistandan silah almağa başlayıb. İrəvanın

Döyüş sınağından çıxmayan silahlar - Ermənistan dərs götürəcəkmi?

Düşmən silahlanmağa davam edir, sülhə yox, savaşa hazırlaşır

savaş hazırlıqları içərisində olduğunu göstərən digər amillər də var. İrəvan ABŞ, Yunanıstan, yunan Kipri və Çinlə də hərbi sahədə əlaqələr qurmaqda davam edir. Ermənistanı Hindistandan aktiv şəkildə silah idxal etməyə sövq edən əsas səbəb Yeni Dehlinin parametrlərinə görə Ermənistan ordusunun təchizat sistemləri ilə uyğun gələn Rusiya silah inkişafının modernləşdirilməsidir. Ermənistan 2024-2025-ci illər üçün Hindistandan daha 600 milyon dollar məbləğində

silah almağı öhdəsinə götürüb. İrəvan artilleriya sistemlərinə və hava hücumundan müdafiəyə üstünlük verir. Hindistanın “Zen Anti-Drone System” (ZADS) şirkəti tərəfindən hazırlanmış pilotsuz uçuş aparatları əleyhinə sistemlərin Ermənistanla tədarükü üçün 41 milyon dollarlıq sifariş gerçəkləşib.

“Təxris Olunmuş Hərbçilərin Gəncləri Maarifləndirmə” İctimai Birliyinin sədri, hərbi icmalçı Emin Həsənlı Ermənistanın bir daha özünü

təhlükəyə atmaq ərəfəsində olduğunu qeyd etdi: “Ermənilər vaxtilə aldıkları silahlardan çox danışırdılar. Sonluq məlumdur. Hazırda həmin silahlar Qənimətlər Parkındadır. Bir zamanlar “Ohanyan xətti”ndən ağızdolusu danışırdılar. Amma qəhrəman Azərbaycan Ordusu həmin xətti necə keçdi, darıma da böyüyəcək. Azərbaycan həm Türkiyədən, həm də İsraildən ən müasir silahları alır. Bu-

nu ermənilər də yaxşı bilir. Azərbaycanın aldığı silahlar 44 günlük Vətən müharibəsində çox uğurla sınaqdan keçdi. Amma Ermənistan tərəfin aldığı silahların müharibədə uğurla sınaqdan keçmədiyini yaxşı gördük. Halbuki Rusiyadan aldıkları silahlarla çox öyünürdülər, hərbi təlimlərində, paytaxtlarında keçirdikləri paradlarda nümayiş etdirirdilər. İndi də yenə hərbi və siyasi yəndə səhvlər etməyə davam edirlər. Erməni tərəfin Hindistandan aldığı silahlara gəlincə, bundan narahat olmayaq. Bizim aldığımız silahlar qat-qat güclüdür. Hindistan-Pakistan qarşıdurmasında hind silahlarının gücünü gördük”.

Hərbi ekspert onu da qeyd etdi ki, bu cür hərəkətlərlə Ermənistan həm öz iqtisadiyyatına, həm də yarana biləcək sülh prosesinə zərbə vurur: “Ermənistan çoxdan etimadı itirib. Bu ölkənin nicat yolu Azərbaycan və Türkiyə ilə normal münasibətlər qurmaqdır. Fransanın və başqa ölkələrin tapşırıqlarını yerinə yetirməkdənsə, regionda qonşularla normal münasibətlər qursun”.

□ **Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

Xamenei ABŞ-a meydan oxudu - qonşumuzda savaş hazırlığı

İranın ali dini liderinin açıqlaması nəyin xəbərçisidir?

“İran uranın zənginləşdirilməsi üçün heç kimdən icazə almayacaq”. Bunu İranın ali dini rəhbəri Əli Xamenei deyib.

“Qarşı tərəfə xəbərdarlıq etmək istərdim: vasitəçilər vasitəsilə bu danışıqlarda iştirak edən ABŞ nümayəndələri boş-boş danışmamağa çalışsınlar. İrana uranı zənginləşdirməyə imkan verməyəcəyinizi söyləmək böyük səhvdir. Bizə heç kimin icazəsi lazım deyil. Növbəti dəfə mən İran xalqına izah edəcəyəm ki, onlar niyə uranın zənginləşdirilməsinə bu qədər diqqət yetirirlər, niyə Qərb, ABŞ və başqaları İranda zənginləşdirmə prosesinin dayandırılmasında israrlıdırlar”, - ölkənin dini rəhbəri bildirib.

Xatırladaq ki, ABŞ prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Stiven Uitkoff bundan əvvəl Vaşinqtonun Tehrandan uranın zənginləşdirilməsini tamamilə dayandırmasını tələb etdiyini açıqlayıb. Həmçinin ABŞ Prezidenti Donald Tramp İrana nüvə silahı əldə etməyə imkan verməyəcəklərini söyləmişdi.

İranın ali dini liderinin bu açıqlaması Omanda keçirilən danışıqların üstündən xətt çəkmiş oldu. Bura qədər ABŞ-İran

dialoqu gedirdi. Lakin Xameneinin son açıqlaması vəziyyəti xeyli dərəcədə tündləşdirdi. Tramp dəfələrlə bəyan edib ki, İran nüvə silahına sahiblənmək istəsə, onu pis aqibət gözləyəcək.

“Onlara məktub göndərdim və bildirdim ki, ya bir qərar qəbul etməli, ya da bu məsələni müzakirə etməliyik. Əks halda, İranın başına çox pis bir şey gələcək. Mən bunu istəmirəm”, - ABŞ Prezidenti martın 28-də

vuğulayıb.

Bu arada, ABŞ kəşfiyyatı İsrailin İranın nüvə obyektlərinə zərbələr endirməyə hazır olduğunu göstərən yeni kəşfiyyat məlumatı əldə edib. Məlumatı CNN Amerika rəsmilərinə istinadən yayıb. Mənbələr bildiriblər ki, İsrailin İranın nüvə obyektlərinə zərbə endirməsi ehtimalı son aylarda əhəmiyyətli dərəcədə artıb: “Tramp tərəfindən müzakirə edilən və İranın bütün uranını əlindən çıxar-

mayan ABŞ-İran sazişinin perspektivi zərbə ehtimalını artırır”.

Telekanalın qeyd etdiyinə görə, ələ keçirilən İsrail rabitə məlumatları və İsrail hərbi hərəkətlərinin müşahidələri zərbənin hazırlandığını göstərir.

Bu arada rəsmilər bildiriblər ki, İsrail liderlərinin mümkün zərbə ilə bağlı yekun qərar verib-vermədiyini hələ aydın deyil.

Eyni zamanda telekanalın Amerika mənbələrindən biri

xəbər verib ki, İsrail liderləri zərbə endirmək qərarına gələrsə, ABŞ yardım göstərməyə hazır olmaq üçün kəşfiyyat məlumatlarının toplanması işini gücləndirir.

Öz növbəsində, digər həmsöhbət qeyd edib ki, Tehran hansısa böyük təxribata əl atmasa, ABŞ çətin ki, İsrailə İranın nüvə obyektlərinə zərbə endirməkdə kömək etsin. Onun sözlərinə görə, İsrail Amerikanın köməyi olmadan İranın nüvə proqramını məhv edə bilməz.

İsraili mənbə CNN-ə bildirib ki, əgər ABŞ İranla İsrailin qəbul etmədiyi “pis razılaşma”ya gedərsə, İsrail təkbəşinə hərbi əməliyyatlar keçirməyə hazır olacaq.

Bəs belə bir vəziyyətdə İranın ali lideri Xameneinin bu açıqlaması nəyin mesajıdır?

Ədalət Partiyasının sədri Mütəllib Rəhimlinin “Yeni Müsavat”a müsahibəsində

dediyinə görə, İran dünya siyasətinin nəbzini dəqiqliklə tutur və bəyanatlarını da buna uyğun verir: “Ötən 20 il müddətində biz İranın siyasətində geri çəkilmələri, neytrallığı və hətta ötkəmliyi müşahidə etmişik. Bununla belə, İran heç vaxt teokratik hakimiyyətindən əl çəkməyib, ABŞ isə bəyan edir ki, İranın apardığı siyasət region və dünya üçün təhlükə yaradıb. İran taktiki siyasətinə hər zaman dəyişiklik etsə də, strateji məqsədlərini dəyişmir. Xameneinin açıqlaması ABŞ-ın zəif damarını tutduğuna görə hökm kimi səslənir.

Özünün dünyanın super gücü olan ABŞ-dan çəkinmədiyini bütün dünyaya bəyan edir. Bu, ABŞ-dan daha çox müttəfiqlərinə, İrana qarşı köklənmək istəyənlərə bir mesajdır. Xamenei İranın hökmranlığını nümayiş etdirmək istəyindədir. Suriyadan vurulub çıxarılan İrana bu indidən vacibdir. İran ABŞ-la gərgin və anlaşılmaz münasibətlərindən istifadə edərək özünün siyasi kombinasiyalarını həyata keçirir. Bir növ ABŞ-la münasibətlərindən öz maraqları üçün ustalıqla istifadə edir. İran uranın zənginləşdirilməsini davam etdirir və bunu nüvə silahına yararlı olacaq qədər etmədiyini bildirir. Lakin buna heç bir qarantıya yoxdur. Görünən budur ki, İran nüvə silahı əldə etməkdə qərarlıdır. Bu niyyətini də çox ustalıqla, gizli və siyasi güclər arasında zamanı-zaman meydana çıxan gərginliklərdən bəhrələnməklə həyata keçirir”.

Siyasətçi qeyd etdi ki, ABŞ-ın İrana hərbi zərbələr endirəcəyini iddia etmək çətinidir: “İsrailin təkidlərinə baxmayaraq, ABŞ-ın İrana hava zərbələri endirmədiyini, əksinə, danışıqlara başladığını da unutmamalıyıq. Üstəlik, bu günlərdə Qırmızı dənizdə ABŞ-ın zədə almış təyyarədəsiyan gəmisinin İranın zəməneti ilə oranı tərk etdiyini də yaddan çıxarmamalıyıq. Bütün bunlar ABŞ-İran münasibətlərinin görünməyən tərəfləridir”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

Üç qəpiklik ömür

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Aran bölgəsində seyid azyaşlını qaçıdırıb, sonra da boğub öldürərək Kür çayına atmışdır. Qızın atası intervü verib, deyir, övladını qaçırdanda (oxu: adam oğurluğu) getdim gətirməyə, qoymadılar. Arqument nə imiş? “Biz ağır seyidik”. Həmin ağırlıq azyaşlı qızı çayda batırmağa bəs edibdir.

Ancaq indi necə olacaq? Axı seyidi tutublar. Məntiq-lə, rayon polis idarəsinin təcridxanası alışıb yanmalıdır. O cümlədən bu hadisə haqda reportaj qayıran jurnalistlərin mikrofonu əriyib tökülməlidir. Mən özüm qorxa-qorxa yazıram. Hər an əlim quruya bilər.

Soruşa bilərsiniz ki, 21-ci əsrdə bu cahil toplumu kim yetişdiribdir? Soruşun da bə. Siz soruşmaqda olun. Mən niyə cavab verməliyəm? Gedin bu sualları eks təhsil naziri Misir müəllimə verin. Ya da Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinə. Ən aşağısı rayon ağsaqqallar şurasının sədrinə.

Yeri gəlmişkən, ağır seyidin azyaşlı qızı boğmaladığı rayonun qonşuluğunda, nəhayət, SSRİ-nin bərpası baş tutmayacaqdır: deyirlər, orada təzə ağsaqqal seçiblər. Bunun ictimai-siyasi savadı, qanacağı daha zənginmiş, həm də ismi-şərfi Ramizdir. Ramiz Mehdiyev irsinin layiqli davamçısıdır.

Heç siz Ramiz müəllimin belə temalarda quş buraxdığını görmüşdünüz mü? Yox. Adam Azərbaycan SSR KP MK-da ideologiya şöbəsinin müdiri olmağını bir dəfə də yada salmazdı. Əvəzində Şah İsmayıl Xətai haqda məqalələr toplusu buraxırdı. Necə də hazırda yeri görünür... İndi bizə Çaldıran döyüşünün sxemini cızardı. Çoxdandır telekanalizasiyaları tənqid atəşinə tutan da yoxdur. Nırç, nırç, nırç...

Bəli, rayon Ağsaqqal İdarəsinə müdir qoyulan Ramiz müəllim uzun illər İmişlidə təhsil şöbəsinin müdiri işləmişdir. Tapın görüm, kimin vaxtında? Əlbəttə, keçmiş icra başçısı, hazırda türmədə “Verim (pulu) çıxım, ya qalım, budur əsas məsələ” dilemması ilə üzleşən Vilyam Hacıyevin epoxasında. Gözəl kadrdir. Necə deyirlər, hər evə lazım... İnşallah, gələn il 9 mayda müharibə abidəsi ancaq xarı-bülbüllə bəzədiləcəkdir. Bir də, ola bilsin, yan tərəfdən İdris Bitlisinin portreti asılsın. Dünyanın işini kim bilir... Mən özüm 1986-cı ildə döşümdə Leninin nişanı, boğazımda qırmızı qalstuk məktəbə gəldirdim, cəmi 3 il sonra isə meydanlara çıxıb “İstefa” qışqırırdım. Daha 4-5 il keçdi, “İ-sa bəy!” qışqırırdıq. İndi heç səsim çıxmır, tam nirvana vəziyyətindəyəm. Yeganə narahatlığım Çin kommunistlərinin 11-ci Pançen-Lama Gedun Çokya Nyima-nı oğurlamasına görədir, inşallah, bu da düzələcək. Şair demişkən, bu da gələr, bu da keçər, ağlama.

Sonda Budda müəllimdən bir pritça. Deyir, bir gün ustad çayın qırağında durub qayıq gözləyirmiş ki, qarşı sahilə keçsin. Bu vaxt bir yoq gəlir, çayın üzərində gəzişir, sonra üzünü Buddaya tutur: “Bəs sən suyun üstündə yeriye bilərsənmi?” Budda soruşur: “Bu bacarığı əldə etmək üçün sənə nə qədər vaxt lazım olub?” Yoq deyir: “Demək olar, bütün ömrümü buna sərf etmişəm. İllərdir zahid kimi yaşamışam, ayınlar icra etmişəm”. Elə bu zaman qayıqçı yaxınlaşır, Budda ona deyir: “Sən bizi qarşı sahilə aparmaq üçün nə qədər pul istəyirsən?” Qayıqçı deyir: “Üç qəpik”. Budda yoqa dönür: “Bax, sən bütün ömrün də üç qəpiklikdir”.

Ermənistanın Qeqarkunik əyalətinin (Basarkeçər) qubernatoru Karen Sarkisyan maraqlı açıqlama verib. Tribuna.info.az xəbər verir ki, o, azərbaycanlılarla birlikdə yaşamağa hazır olduqlarını bildirib. Sarkisyan deyib ki, yaxın günlərdə sərhədlərin demarkasiyası prosesi baş verəcək. O düşünür ki, bu razılaşmadan sonra ərazidəki Azərbaycan qoşunu geri çəkilecək.

Qubernator onu da bildirib ki, sərhədlərin demarkasiyasından sonra azərbaycanlılar geri qayıdacaq. “Biz onlarla birlikdə dinc həyat yaşamağa qarşı deyilik. Şübhəsiz ki, azərbaycanlılar gələrsə, onlarla birgə yaşamağa hazırıq”.

Bir müddət əvvəl spiker Alen Simonyan demişdi ki, vaxt gələcək, azərbaycanlılarla ermənilər ticarətlə məşğul olacaq, gediş-gəliş olacaq. **Sitat:** “Vaxt gələcək, ermənilər Azərbaycana, azərbaycanlılar isə Ermənistana yaşamağa gedəcəklər, bir-biri ilə alver edəcəklər. Biz buna gedirik. Sülh elə budur”.

Basarkeçər qubernatorunun sözlərini anons kimi qəbul etmək olarmı? Yaxın günlərdə sərhədlərin demarkasiyası prosesi başlayarsa, sonrakı mərhələdə gediş-gəliş mümkündür mü? Doğrudanmı ermənilər özlərinin səbəb olduğu düşməncilik səhifəsini çevirməyə hazırdır? Bu da faktıdır ki, erməni cəmiyyətində türkofobiya hələ də güclü olaraq qalır...

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədovanın “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, birgəyaşayış hələlik real görünür. Onun sözlərinə görə, azərbaycanlılarla ermənilərin birgə yaşadığı başqa coğrafiyalar, şəhərlər var: “Biz Gürcüstanın bəzi kəndlərini qeyd edə bilərik, həmçinin Rusiyada, Avropada və bir sıra ölkələrdə azərbaycanlılarla ermənilər bir ərazidə yaşayırlar. Amma münasibətlər, təmaslar olduqca məsafəlidir. Burada siyasi səbəblərdən daha çox mədəni, psixoloji, toplumların qarşılıqlı nifrəti problemləri mövcuddur. Gəlin razılaşaq ki, ermənilər azərbaycanlılara, bütövlükdə türk etnosuna nifrət edir, düşmən kimi baxır. Əgər onların gücü çatmasaydı, yenə əsrlər boyu başımıza gətirdikləri müsibətləri yaşadar, qətlamlar törəderdi. Bu baxımdan Ermənistanı türkofobiya qalır. Son dövrlər nifrət daha da körüklənir”.

Siyasi təhlilçinin fikrincə, 44 günlük müharibədən sonra Ermənistan-

Ermənistanda panika: azərbaycanlılar qayıdır, qoşunlar çəkilir

Basarkeçərin qubernatoru birgəyaşayışın anonsunu verdi; ermənilər düşməncilik səhifəsini çevirməyə hazırdır...

da revanşistlər təbliğati

gücləndirib: “Onlar qisasdən danışılar, “artsax” deyirlər, Qarabağa nə zaman sa qayıtmaqdan dəm vururlar. Belə bir toplumla birgə yaşamaq olduqca çətindir. Üstəlik, yaralar sağalmayıb. Hər iki tərəfin müharibədə həlak olanları var. İndi biz azərbaycanlı və erməni analarına birgə yaşamağı təklif etsək, təbii ki, etirazla qarşılanacaq. Ona görə də siyasi amillərdən daha dərin məsələlər var. Çünki Azərbaycanla Ermənistan sülh sənədi imzalaya bilər, amma xalqların barışması bir kağızla, sənədlə olmur. Bunun üçün illər lazımdır. Yəni yaralar qaysaq bağlamalıdır, bölgədə dayanıqlı sülh, təhlükəsizlik təmin edilməlidir, hər iki tərəfin ziyalları görüşməlidirlər, təmaslar artmalıdır, gediş-gəliş olmalıdır, etimad mühiti formalaşmalıdır. Bu da çox mürəkkəb mövzulardır. O baxımdan erməni qubernatorun verdiyi anonsu hələlik daxili auditoriyaya hesablanmış sözlər kimi qəbul etmək lazımdır. Ancaq sərhədlərin dəqiqləşməsi istiqamətində addımların atılması mümkündür. Əgər Basarkeçərin nümayəndəsi bu açıqlamayı veribsə, görünür, hansısa

məlumatlara malikdir. Əlbəttə, Azərbaycan da sərhədlərin delimitasiyasının sürətlənməsində maraqlıdır”.

Ekspert hesab edir ki, azərbaycanlıların Qərbi Zəngəzura qayıdışı əsas hədəflərdən biridir: “Erməni cəmiyyətində bununla bağlı təbliğat aparılmalı, ictimai rəy hazırlanmalıdır. Bu da Paşinyan hakimiyyətinin üzərinə düşən missiyadır. Artıq Qərbi Zəngəzura bu söhbətlər çox danışılır. Erməni camaatına deyirlər ki, azərbaycanlılar qayıdacaqlar. Bu da ciddi təşviş səbəb olur. Ermənilər fikirləşirlər ki, Şərqi Zəngəzurdan sonra Qərbi Zəngəzur da Azərbaycanın nəzarətinə keçəcək. Bu da bizim haqqımızdır. Rəsmi şəxslər deməyə bilərlər, lakin biz dedə-baba torpaqlarımıza, ermənilərə peşkeş edilmiş tarixi ərazilərimizə iddialarımızı dilə gətirməliyik. Xalqımız 44 günlük Vətən müharibəsində tarixi qələbəyə imza atdı. Bu zəferdən sonra əsas hədəf Qərbi Azərbaycana Qayıdış Konsepsiyasının reallaşmasıdır”.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev Qərbi Zəngəzura qayıdış mövzusunda bu fikirləri səsləndirib: “Tarixi Azərbaycan torpaqları olan Qarabağ və Zəngəzura XX

əsrin əvvəllərindən başlayaraq erməni əhalisinin yerləşdirilməsi, demoqrafik vəziyyətin zorla dəyişdirilməsi 1905, 1918-ci illərdə Azərbaycan əhalisini qorxutmaq və qovmaq məqsədi güdən kütləvi qırğınlar, 1920-ci ildə Zəngəzurun Ermənistana verilməsi, 1948-1953-cü illərdə yüz minlərlə azərbaycanlının indiki Ermənistan ərazisindəki əzəli yurdlarından köçürülməsi xalqımıza qarşı erməni təcavüzünün qanlı səhifələridir”.

Erməni diplomat Edqar Qazaryan isə deyib ki, müstəqillik bəyannaməsinin konstitusiyadan çıxarılması hazırkı Ermənistan dövlətinin ləğv edilməsi, bu ərazidə yeni dövlətin formalaşması deməkdir: “Ermənistan hakimiyyəti bu addımları ilə Azərbaycanın Zəngəzur, Dərələyəz, Vedi və Bakının Qərbi Azərbaycan adlandırdığı ərazilərə girişinə hüquqi zəmin hazırlayır”. Qazaryan iddia edir ki, hazırda Göyçədə müəyyən ərazilərin Azərbaycana təhvil verilməsinə hazırlıq gedir: “Göyçədə mina təmizləmə işləri həyata keçirilir. Ermənistan ordusuna tapşırıq verilib ki, ərazilər Azərbaycana təhvil verilməsi üçün minalardan təmizlənməlidir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

“Zəngəzur dəhlizi layihəsi Türkiyə ilə Türk dünyasını birləşdirəcək. Həm Azərbaycan, həm də Türkiyə işləri davam etdirir”. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bu sözləri Türkiyənin nəqliyyat və infrastruktur naziri Abdulqadir Uraloğlu bildirib. Nazir qeyd edib ki, Zəngəzur dəhlizi layihəsinin 3-4 il ərzində həyata keçirilməsi planlaşdırılır. Türkiyəli rəsminin dediyi bir ehtimaldır, yoxsa informasiyaya əsaslanan proqnoz?

Qeyd edək ki, Azərbaycan dəhlizin özünə aid hissəsində infrastruktur işlərini bu il tam yekunlaşdıracaq. Təəssüf ki, Ermənistan hələ də özünə adi seqmentdə heç bir iş görməyib. Bunun əvəzinə İrəvan Bakıya reallığa dəxli olmayan, yeni maneəsiz keçid rejimi ilə uzlaşmayan qeyri-real təkliflər (“yumşaq rejim”, “sadələşdirilmiş keçid”

raxmır. Bu ifadə erməni ictimaiyyətində böyük narazılıqla qarşılanır. Digər tərəfdən, Qriqoryanın bunu İranda dilə gətirməsi də təsadüfi deyil. Çünki İran da bu dəhlizin açılmasına qarşıdır.

Ermənistan Zəngəzur dəhlizi layihəsinə qarşı alternativ kimi “sülh yollarının kəşməsi” layihəsini irəli sürür. Ermənistan hakimiyyəti-

Zəngəzur dəhlizi üçün son tarix - İrəvanın qərar anı

Bu layihənin işə düşəcəyi zaman açıqlandı, Qriqoryan yenə destruktiv mövqe qoydu; Ermənistan hara qədər dirənəcək?

və s.) verməyə davam edir. Az öncə İranda səfərdə olan Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan isə bu xüsusda bildirib ki, “İrəvanın leksikonunda Zəngəzur dəhlizi anlayışı yoxdur”. Bəs nə vaxt olacaq? Kapitulyant ölkənin dirənişi hara kimi sürəcək?

Yada salaq ki, Azərbaycan lideri İlham Əliyev bu ilin yanvarında yerli telekanallara müsahibəsində “Zəngəzur dəhlizi açılmalıdır və açılacaq, onlar bunu nə qədər tez başa düşsələr, o qədər də yaxşıdır” deyib.

Ermənistan xarici işlər nazirinin keçmiş müavini Avet Adonts isə söyləyib ki, Zəngəzur dəhlizini açmaq üçün Azərbaycanın qarşısında duran əsas maneə Rusiyadır. “Rusiya hələ də həm Əliyevə, həm də Türkiyəyə Türkiyənin xarici siyasət doktrinasında yazılanları, yeni Ermənistanın dövlət olmamasını həyata keçirməyə mane olur”.

“Son zamanlar ABŞ da müəyyən qədər “Zəngəzur dəhlizi” ifadəsi və ümumilikdə dəhlizin məntiqini gündəmə gətirib”. Bu sözlərin müəllifi politoloq Qrant Mikaelyandır. O iddia edib ki, Azərbaycan heç bir öhdəlik götürmək istəmir.

Əslində Rusiya, Türkiyə, bir sıra Qərb ölkələri və Çin də Zəngəzur dəhlizinin açılmasında maraqlıdır. Ancaq Ermənistan tərəfi “Zəngəzur dəhlizi” ifadəsini yaxına bu-

nin təqdim etdiyi bu layihə regional kommunikasiyaların açılması məsələsində Zəngəzur dəhlizinə qarşı alternativ layihədir. Bununla Ermənistan həm regional kommunikasiyaların açılmasına, həm də Azərbaycana dəhliz verməməyə nail olmaq niyyətindədir. Bu layihə həm də Cənubi Qafqazda kommunikasiyaların açılmasında maraqlı olan qüvvələrə təklif kimi irəli sürülüb. Rəsmi İrəvan Zəngəzur dəhlizinin açılmasına imkan verməyəcəyini bildirərək əvəzində bu layihə ilə alternativ yaratmaq istəyir. Ancaq rəsmi Bakının sülhə gedən yolda ən başlıca tələblərindən biri məhz Zəngəzur dəhlizinin açılmasıdır.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənzadə “Yeni Müsavat”a açıqlamasında qeyd etdi ki, Zəngəzur dəhlizinin işə düşməsi Ermənistanın suverenliyini təhdid etmir. Onun fikrincə, buna baxmayaraq rəsmi İrəvan hələ də bu logistikanın açılmasını özünün ərazi bütövlüyünə qarşı addım kimi qələmə verir: “Halbuki heç bir dəhliz bir ölkənin suverenliyini poza bilməz. Azərbaycanla İran da Araz dəhlizini reallaşdırır və burada hər hansı beynəlxalq hüquqa zidd hərəkət yoxdur. Ermənistan isə yalana söykənən təbliğat kampaniyası qurub. Bu piar beynəlxalq ictimaiyyəti inandırmağa hesab-

lanıb. Guya dəhlizin açılması ilə Ermənistanın suverenliyi əldən gedir. İran da öz iqtisadi maraqlarından irəli gələrək Zəngəzur dəhlizinə qarşı çıxdığı üçün İrəvana şərik olub, onu öz yalanlarına inanmaqda dəstəkləyir”.

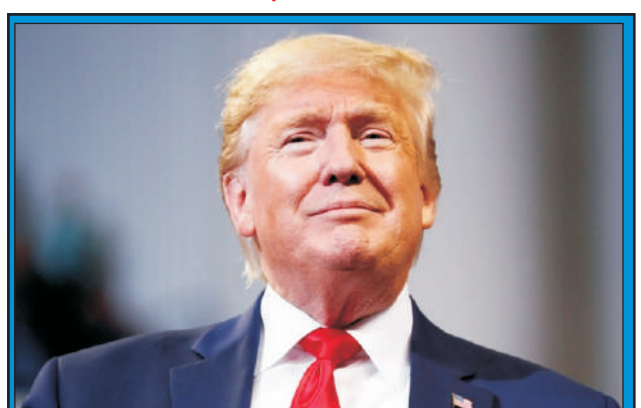
Ç.Qənzadə vurğuladı ki, Zəngəzur dəhlizi Orta dəhlizin bir parçasıdır və dünyanın marağında olan layihədir: “Ermənistan bu prosesi uzun illər yubada bilməyəcək. Çindən Avropaya uzanan bir marşrutun açılmasına Ermənistan kimi kiçik dövlət engel ola bilməz. Doğrudur, heç bir tikinti işi həyata keçirməyiblər. Amma bu işin sürətlənməsi üçün təzyiqləri artırmaq lazımdır. Xüsusən də Türkiyə bu məsələdə Ermənistanla diplomatik təzyiqlərini artırmaqla birləşdirib. Paşinyan yaxşı başa düşür ki, ölkəsinin nicatı Türkiyə ilə quru sərhədlərin açılmasından asılıdır. Ona görə də Ankara İrəvana bu kontekstdə təzyiqləri işə sala bilər. Eyni zamanda söhbət yolun dəhliz statusu daşımaları üstündə olan mübahisədir. Ermənistan maneəsiz keçidə razıdır, dəhliz statusu daşımalarına etiraz edir. Məncə, bu məsələdə də müəyyən razılaşmalar mümkündür”.

Hüquq müdafiəçisi əlavə etdi ki, sadəcə, dəhlizin açılmasında çözülməyən düynün nəzarətinə kimdə olacağı məsələsidir: “Rusiya israr edir ki, özünü kontrol etsin. Bunun üçün 10 noyabr bəya-

natına istinad yer alır. Ermənistan isə üçtərəfli razılaşmadan çıxmaqdadır. İrəvan özü yola nəzarəti təmin etmək istəyir. Burada Qərbin də maraqları nəzərə alınmalıdır. Bəli, Avropa və ABŞ da dəhlizə nəzarətin Rusiyada olmasının əleyhinədir. Bütün hallarda, türkiyəli nazir 3-4 ilin proqnozunu veribse, deməli, yekun sülh müqaviləsi imzalandıqdan sonra reallaşa bilər”.

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədr müavini Samir Əsədlinin sözlərinə görə, Ermənistan dəhlizə “hücum” olacağı barədə saxta təbliğatı davam etdirir: “Guya Ordumuz Zəngəzurda daxil olacaq və güc yolu ilə koridor açılacaq. Bu bəyanatlar cəfəngiyyatdır. Azərbaycan Prezidenti bəyan edib ki, Zəngəzurda avtomobillərlə qayıdacağıq. Yeni tankla, topa olmayacaq. Ortada bir yol layihəsi var və onun gerçəkləşməsinə tələb edirik. Ümumiyyətlə, nəqliyyat kommunikasiyalarının blokadadan çıxması ilk növbədə Ermənistan iqtisadiyyatı üçün nəfəslik olacaq. Sadəcə, İrəvanın dəhliz statusundan imtina etməsi problem yaradır. Azərbaycan da bu məsələdə maneə görmür. Əgər dəhliz statusu olmadan açılacaqsa, hər hansı problem olmamalıdır. Yeter ki, bu logistika işə düşsün. Ermənistan isə əlini ağdan qarayla vurmayıb”.

□ **Emil SALAMOĞLU,** “Yeni Müsavat”

Trump kosmosa silah yerləşdirəcək - “Qızıl günbəz” layihəsi reallaşdırılır

ABŞ Prezidenti Donald Tramp kosmosda Amerika silahlarının yerləşdirilməsini nəzərdə tutan “Qızıl günbəz” adlı yeni raketdən müdafiə sistemi konsepsiyasını açıqlayıb, bu, ABŞ üçün bir ilkdir.

İsrailin “Demir günbəz” sistemindən ilhamlanan layihənin təqribən 175 milyard dollara başa gələcəyi təxmin edilir. Bununla belə, Konqresin büdcə məsələləri ilə məşğul olan ofisi real dəyərin ən azı üç dəfə yüksək ola biləcəyini ehtimal edir.

Tramp izah edib ki, “müasir raketdən müdafiə sistemi” “kosmosa əsaslanan sensorlar və kəsicilər”lə təchiz olunacaq və “ömrünün sonuna qədər tam işlək vəziyyətdə olması” nəzərdə tutulur.

Ağ Ev administrasiyası deyir ki, İsrailin “Demir günbəz”ini modeləşdirən sistem raketləri uçuşun bütün mərhələlərində - buraxılışdan hədəfə yaxınlaşana qədər aşkar edib məhv edə biləcək. Mayın 20-də aval kabinetdə çıxış edən Tramp jurnalistlərə bildirib ki, “Qızıl günbəz” raketlərin “dünyanın o biri tərəfindən” buraxılsa belə, qarşısını ala biləcək.

ABŞ Prezidenti Kanadanın layihədə iştirak etməkdə maraqlı olduğunu da xatırladı və əlavə edib ki, ABŞ həmişə olduğu kimi, Kanadaya hər cür köməklik göstərəcək. O əmin edib ki, bütün sistem ABŞ ərazisində Corciya, Alyaska, Florida və İndiana ştatlarının istehsalçıların fəal iştirakı ilə qurulacaq. “Qızıl günbəz” layihəsinə kosmos əməliyyatları üzrə rəis müavini general Maykl Getleyn nəzarət edəcək.

Bu bəyanatlar fonunda ABŞ Kosmik Qüvvələrinin rəhbəri general Çeync Saltzman dinləmələrdə qeyd etdi ki, kosmik silahlar “hərbi kosmik təşkilatlar tərəfindən əvvəllər yerinə yetirilməmiş yeni və inkişaf etməkdə olan missiya tələblərini təmsil edir”.

□ **EMİL,** “Yeni Müsavat”

İsrail Dohadan nümayəndə heyətini geri çağırdı

İsrail Qəzza zolağında saxlanılan girovların azad olunması ilə bağlı Qəttərin paytaxtı Dohada aparılan danışıqlardan nümayəndə heyətini geri çağırmaq qərarına gəlib. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu-nun ofisi rəsmi açıqlama yayıb.

Bildirilib ki, danışıqlarda yalnız texniki səviyyəli nümayəndələr Dohada qalacaq.

Rəsmi Təl-Əviv bildirib ki, İsrail girovların geri qaytarılması üçün ABŞ-ın təklif etdiyi və Vitkof planı əsasında hazırlanmış yeni təklifi qəbul edib. Sözügedən plan vasitəçilər yolu ilə HƏMAS-a çatdırılsa da, təşkilat hələ də bu təklifə razılıq vermir.

Qeyd edək ki, Vitkof planında on dörd girovun azad olunması və 16 nəfərin cəsədinin qaytarılması müqabilində 45-60 günlük atəşkəsin elan olunması nəzərdə tutulub. Lakin HƏMAS-ın bu təklifi qəbul etməməsi danışıqlar prosesini ciddi şəkildə dalana dirəyib.

Azərbaycanda eyni vaxtda çoxsaylı şirkətlərin bağlanması praktikası geniş yayılıb. Bir çox hallarda bağlanan şirkətlərin mövcud olma tarixi 6 ay-1 ilə hədəfdir, yaxud eyni hüquqi ünvanda qeydiyyatda olan onlarla şirkət eyni vaxtda ləğv edilir. Bəzənsə hüquqi təmsilçisi eyni olan çoxsaylı şirkətlərin ləğv elanlarına rast gəlinir.

Məsələn, bu ilin yanvarında ləğv olunduğu elan edilən "Papius-L" MMC, "L. Orbita-BE" MMC, "Everest 2" MMC və "Dorsan" MMC-nin dördünün də qanuni təmsilçisi Kalbaliyev Ədalət Tofiq oğlu olub. Həmin şirkətlərin hüquqi qeydiyyat ünvanı da eynidir: Çünki kreditörə iki ay ərzində tələblərini Bakı şəhəri, Abşeron rayonu, Abşeron Gənclər şəhərciyi küçəsi, ev 48, mənzil 41 ünvanına bildirmələri xahiş olunub.

Ötən ilin avqustunda ləğv edilən "Ri Engineering" MMC, "R Standart" MMC, "R Machinery" MMC, "R Service" MMC və "R Logistic" MMC şirkətlərinin hamısının hüquqi ünvanı eynidir - Nərimanov rayonu, İbrahimpaşa Dadaşov küçəsi, ev 52, mənzil 154.

Həmin gün ləğv edilən "Lk Engineering" MMC, "Lk Service" MMC, "Lk logistic" MMC şirkətlərinin hüquqi ünvanı isə Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, AK.Həsən Əliyev küçəsi, ev 79/2, mənzil 50, "L Machinery" MMC və "L Machinery" MMC şirkətlərinin hüquqi ünvanı Nərimanov rayonu, M.Araz küçəsi, ev 23, mənzil 5-dir.

Bir çox hallarda yaradılan şirkətlər heç bir il keçmədən ləğv edilir. Məsələn, bu ilin aprelində ləğv elanı verilən "Status 2024" MMC ötən ilin sentyabr ayında yaradılıb, nizamnamə kapitalı 3 milyon 126 min manatdır və qanuni təmsilçisi Anar Hüseynovdur.

Bəzənsə aydın olur ki, ləğv edilən şirkətlərin külli miqdarda vergi borcu var. Bu ilin aprelində "ALTİS" və "KOMETA-A" şirkətləri "Azlayihə İnşaat" şirkətinə qoşularaq ləğv olunduqlarını elan ediblər. Həmin vaxta "ALTİS" şirkətinin 3 milyon 517 min 315,86 manat, "KOMETA-A" şirkətinin isə 1 milyon 312 min 046,04 manat vergi borcu vardı.

Bundan əlavə, həmin şirkətlərin qoşulduğu "Azlayihə İnşaat" MMC-nin də dövlət qarşısında yığılmış külli miqdarda vergi borcu mövcud idi. Onun vergi bor-

cunun miqdarı 6 milyon 142 min 328,10 manat təşkil edirdi.

Qeyd edək ki, ləğv olunan şirkətlər 2009-cu ildə dövlət qeydiyyatına alınıb. "ALTİS"-in qanuni təmsilçisi Mahmudov Cavid Fuad oğlu, "KOMETA-A"-nın qanuni

000 manat olub.

Xatırladaq ki, hazırda Azərbaycanda hüquqi şəxs - Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyət (MMC) yaradılarkən 10 manatlıq nizamnamə kapitalının ödənilməsi kifayətdir. Bəzi iri şirkətlər nizamnamə kapitalına ciddi

təsərrüfatı sahələrinin, qalanları isə digər bölmələrin payına düşür.

2025-ci ilin yanvar-mart ayları ərzində isə statistik vahidlərin sayı 1,6 faiz artaraq 2025-ci il aprel 1-i vəziyyətinə 216 138 olub. Artım iqtisadiyyatın "Nəqliyyat

MMC-lər bu və ya digər dövlət qurumunun keçirdiyi tenderlərdə iştirak edir, 6 ay-1 ildən sonra ləğv edirlər. Yaxud hansısa məmuru yaxın çevrəsində olan şəxslər çoxsaylı MMC-lər yaradaraq həmin məmuru rəhbərlik etdiyi dövlət quru-

təsis olunanda onun payçılarının ona qoyduğu puldur. Bu payçıların MMC-nin fəaliyyəti zamanı yaranan borclara heç bir aidiyyəti yoxdur. Payçılar nizamnamə kapitalına 10 manat deyil, yüz manat, milyon manat da qoya bilərlər. Ola bilər ki, MMC-nin fə-

Daha 10 şirkət bazarı tərk etdi - MMC-lər niyə batır?

təmsilçisi Eyvazov Samran Tahir oğludur.

2012-ci ildə dövlət qeydiyyatına alınan "Azlayihə İnşaat"-ın isə qanuni təmsilçisi Hüsyenov Talib Sabir oğludur.

Bu günlərdə eyni vaxtda "Ruby" MMC, "İNSİNAR" MMC, "V INVEST" MMC, "KASPIAN TEXNOLOJİ ŞİRKƏTİ" MMC, "MELO ART PRO" MMC, "MELO-RATİV TİKİNTİ" MMC, "RA MILK PROCESSİNG" MMC, "RX BUTTER PRO" MMC, "Rahəvan Construction" MMC və "YH QARDAŞLAR" MMC ləğv olunduqlarını elan ediblər.

Qeyd edək ki, ləğvini elan edən şirkətlərdən bir qismi olduqca aşağı - cəmi 10 manat nizamnamə kapitalı ilə fəaliyyət göstərən. Lakin onların arasında böyük nizamnamə kapitalına malik olanlar da var. Məsələn, "Rahəvan Construction" MMC 2021-ci ildə dövlət qeydiyyatına alınıb. 656 500 manat nizamnamə kapitalına malik olan "Rahəvan Construction" MMC-nin qanuni təmsilçisi Türkiyə vətəndaşı Ozturk Rızadır. Şirkət yarananda nizamnamə kapitalı 1 000

yanaşmış, iri məbləğlər oturtsalar da, əksər MMC-lərin kapitalı 10 manat ətrafındadır.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2024-cü il ərzində statistik vahidlərin (fərdi sahibkarlar istisna olmaqla) sayı 7,1 faiz artaraq 2025-ci il yanvarın 1-i vəziyyətinə 212 705 olub. İl ərzində 14 865 yeni statistik vahid yaradılıb, 698-i ləğv olunub. 2024-cü il ərzində ləğv edilmiş statistik vahidlərin 14,2 faizi "Ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri", 11,6 faizi "Digər sahələrdə xidmətlərin göstərilməsi", 11,5 faizi "Təhsil", 11,3 faizi "Peşə, elmi və texniki fəaliyyət", 10,6 faizi "Dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat", 9,6 faizi "Maliyyə və sığorta fəaliyyəti" sahələrinin, qalanları isə digər bölmələrin payına düşür.

Bu dövrdə yeni yaradılmış statistik vahidlərin 39,8 faizi "Ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri", 9,5 faizi "Peşə, elmi və texniki fəaliyyət", 8,2 faizi "Emal sənayesi", 6,1 faizi "İnzibati və yardımçı xidmətlərin göstərilməsi", 5,8 faizi "Tikinti", 5,0 faizi "Nəqliyyat və anbar

və anbar təsərrüfatı", "Turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə", "Təhsil", "Emal sənayesi", "İnzibati və yardımçı xidmətlərin göstərilməsi", "Peşə, elmi və texniki fəaliyyət", "Ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri", "İnformasiya və rabitə" və "Maliyyə və sığorta fəaliyyəti" sahələrində nəzərdə tutulmuş sahələrdə olub.

Bu dövrdə 3 591 yeni vahid yaradılıb, 158-i ləğv olunub. 2025-ci ilin yanvar-mart ayları ərzində ləğv edilmiş statistik vahidlərin 34,2 faizi "Su təchizatı; tullantıların təmizlənməsi və emalı", 12,0 faizi "Digər sahələrdə xidmətlərin göstərilməsi", 11,4 faizi (hər biri üzrə) "Ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri" və "Peşə, elmi və texniki fəaliyyət", 5,7 faizi "Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq", 4,4 faizi "Təhsil", 3,8 faizi (hər biri üzrə) "İnzibati və yardımçı xidmətlərin göstərilməsi" və "İstirahət, əyləncə və incəsənət sahəsində fəaliyyət" sahələrinin, qalanları isə digər bölmələrin payına düşür.

Azərbaycan təcrübəsi göstərir ki, bir çox hallarda

munun tenderlərində çoxsaylı sifarişlər alırlar. Belə MMC-lər adətən himayədar məmur vəzifədən uzaqlaşdırılana qədər fəaliyyət göstərər, ondan sonra ya əl dəyişir, ya da ləğv edirlər.

Maraqlıdır ki, 2024-cü ildə Azərbaycanda bağlanan iş yerlərinin sayı ilə ləğv olunan MMC-lərin sayı təxminən uyğun gəlir. Belə ki, rəsmi məlumata görə, 14 865 yeni sahibkarlıq subyektinin yaradıldığı 2024-cü ildə Azərbaycanda 15 min 942 iş yerinin bağlandığı açıqlanıb. Məlumatla görə, bu, 2023-cü ilə müqayisədə 1 033 iş yeri və ya 7 faiz çoxdur.

Cari ilin birinci rübü üzrə göstəricilərdə isə vəziyyət fərqlidir. Belə ki, rəsmi statistika əsasən, 2025-ci ilin birinci rübü ərzində ölkədə 2,7 min iş yeri bağlanıb. Bu dövrdə bağlanmış iş yerlərinin 48,4 faizi qeyri-dövlət sektorunun payına düşüb. İş yerlərinin 20,1 faizi müəssisə və təşkilatların fəaliyyətlərinin dayandırılması, 79,9 faizi isə fəaliyyət göstərən müəssisə və təşkilatlarda aparılan ixtisarlara əlaqədar bağlanıb. Rüb ərzində 158 sahibkarlıq subyekti bağlanıb.

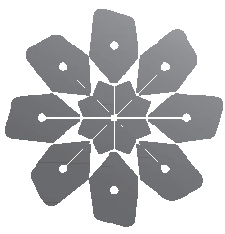
2025-ci ilin birinci rübü ərzində ölkədə 23,4 min yeni iş yeri yaradılıb. Yeni açılmış iş yerlərinin cəmi 11,2 faizi yeni yaradılmış müəssisə və təşkilatlarda, 87,8 faizi mövcud müəssisə və təşkilatlarda yaradılıb.

Hüquqşünas-ekspert Əkrəm Həsənovun dediyinə görə, 10 manatlıq nizamnamə kapitalının olması hansısa şirkətin fəaliyyət keyfiyyətinin göstəricisi sayılmamalıdır: "Nizamnamə kapitalı MMC

aliyyəti dövründə həmin vəsait tam xərclənsin, yaxud daha da artırılsın. Nizamnamə kapitalı heç nəyin təminatı deyil. Elə MMC-lər var ki, yaradılarda nizamnamə kapitalı 1 milyon manata bərabər olub, qısa müddətdə 100 manata düşüb. Elə şirkət də var ki, nizamnamə kapitalı 10 manatdır, amma dövrüyyəsi, öz kapitalı 10 milyonlarla manatdır. Baxın, banklarda nizamnamə kapitalı da 50 milyon manatdır, öz kapitalı da 50 milyon manatdır. Yeni bankın hər zaman öz 50 milyon manatı olmalıdır. Bunu Mərkəzi Bank onlardan tələb edir, çünki onlar əhalidən əmanət qəbul edirlər. Digər sahələrdə fəaliyyət göstərən MMC-lər üçün nizamnamə kapitalının məbləğinə hər hansı tələb qoyulmayıb, bu, dünyada da belədir. Çünki əsas şirkətin fəaliyyətidir".

Ekspertə görə, eyni hüquqi ünvanda çoxsaylı MMC-lərin yaradılması, yaxud eyni şəxsin çoxsaylı MMC-nin hüquqi təmsilçisi olması müəyyən əməliyyatlarla bağlı olar bilər: "Ola bilər ki, burada vergidən yayınma məqsədi güdülsün. Ola da bilər ki, bir şəxs bir neçə sahədə fəaliyyət göstərir. Qanun buna hər hansı məhdudiyyət qoymur. MMC məhdud məsuliyyətli cəmiyyət deməkdir. Təsisçiləri belə müəssisələrin fəaliyyətinə görə heç bir məsuliyyət daşdırmırlar. Buna görədir ki, banklar hansısa şirkətə kredit verəndə təsisçilərin də zəmanətini tələb edirlər. Onu da qeyd edim ki, hansısa MMC-nin vergi borcu yaranırsa və ödənmirsə, bu, təsisçi üçün də cinayət məsuliyyəti yarada bilər".

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Məşavət"

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Gənc nəslin milli mənlük şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi

Bu ilin yanvar-aprel aylarında 148 min 881 şəxs aktiv məşğulluq tədbirləri ilə əhatə edilib. Bu barədə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi məlumat yayıb. Bildirilib ki, onlardan 44,1 min şəxs münasib işlərlə təmin olunub, 5,4 min nəfər isə kiçik ailə təsərrüfatlarını yaratmaları üçün özünüməşğulluq proqramına cəlb edilib.

Qeyd olunan dövrdə 2,8 min işsiz şəxs üçün peşə hazırlığı kursları təşkil olunub, 96,6 min şəxsə isə peşəyönümlü xidmətlər göstərilib. O ki qaldı işğaldan azad olunan ərazilərə, köçürülən sakinlərdən artıq 4300 şəxsin məşğulluğu təmin edilib. 206 sakin işgötürənlərlə birgə təşkil olunan peşə hazırlığı kurslarına cəlb edilib. Vətəndaşlardan 284 sakin isə özünüməşğulluq proqramına cəlb edilərək bu proqram çərçivəsində öz kiçik təsərrüfatlarını yaradıb. Qeyd olunan sakinlərdən daha 680 şəxsin məşğulluğunun təminatı üçün işlər aparılır.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonları üzrə xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov aprelin 8-də Xankəndidə keçirilən "Yeni dünya nizamına doğru" mövzusunda 7-ci ADA Siyasi Forumunda çıxışı zamanı deyib ki, 2030-cu ilə qədər Qarabağ bölgəsində 150 minə yaxın iş yeri açılacaq. İş yerlərinin regionda bərpa və iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə

kompleks yanaşmanın bir hissəsi kimi sənayenin geniş spektrini əhatə edəcəyi gözlənilir.

"Hökumət dövlət sektorunda, o cümlədən idarəetmə, təhsil və səhiyyə sahələrində 20-25 min nəfəri işə götürməyi planlaşdırır. Kənd təsərrüfatında 15-17 min nəfərin işlə təmin olunması gözlənilir ki, bu da regionda ənənəvi əkinçilik və heyvandarlığın canlanmasına kömək edəcək", - o deyib.

Sahibkarlığa və yerli biznesə dəstək həmçinin 10 000-11 500 iş yeri yaradacaq. Bundan başqa, o əlavə edib ki, qabaqcıl inkişaf zonalarından biri olan Ağdam Sənaye Parkı istehsal və logistika sektorlarında 5 minə yaxın iş yeri təmin edəcək. Bölgənin mineral ehtiyatlarından istifadə mədəcixarma və əlaqəli sənaye sahələrində 1500-2000 yeni iş yeri yaradacaq.

Mədəni irs obyektlərinin və təbii attraksionların bərpası planları çərçivəsində turizm 1000-1500 iş yeri yaradacaq.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, işğal-

dan azad edilən ərazilərdə 43 min 144 nəfər məskunlaşib. Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin məlumatına görə,

ğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpa olunmuş yaşayış məntəqələrinə 13 min 745 nəfərdən ibarət 3 min 464 ailənin qayıdışı təmin edilib.

müvəqqəti yaşayan şəxslərin və onların ailə üzvlərinin sayı isə 28 min 249 nəfər təşkil edib.

Xankəndi şəhərində yer-

üçün müəyyən proqramlar həyata keçirir. Buna baxmayaraq, işğaldan azad edilən ərazilərdə məskunlaşmış insanların heç də hamısı işlə tə-

"Azad edilən ərazilərdə geniş iş imkanları var"

Sahib Məmmədov: "Yeni nəslin nümayəndələri arasında təhsilli olan da var, olmayan da, ona görə..."

"Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"na əsasən 01.05.2025-ci il tarixdəki iş-

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin məlumatına görə, həmin tarixə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa-quruculuq işləri və digər peşə fəaliyyəti ilə bağlı

ləşən Qarabağ Universitetində təhsil alan 1150 nəfər tələbə də nəzərə alınmaqla, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə məskunlaşmış əhalinin ümumi sayı 43 min 144 nəfər təşkil edib.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında işğaldan azad edilən ərazilərdə geniş iş imkanlarının olduğunu bildirdi. S.Məmmədovun sözlərinə görə, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri həyata keçirilir: "Infrastruktur salınır, yaşayış, qeyri-yasayış evləri tikilir, yeni yaşayış məntəqələri və ona bağlı infrastruktur sıfırdan qurulur. Bunun üçün də çox sayda işçi qüvvəsi tələb olunur. Bəzi peşə sahibləri müəyyən qədər eməkhaqqı ilə bağlı narazılıq bildirsələr də, əhalinin işlə təminatı prosesi davamlı şəkildə həyata keçirilir. Dövlət Məşğulluq Agentliyi əhalinin işlə təminatı

min olunmayıb. Bunun səbəbi məskunlaşmanın tam başa çatmamasıdır. Dövlət orqanları, büdcə təşkilatları işə düşdükcə iş yerlərinin sayı artacaq. Eyni zamanda infrastrukturun istismarı ilə bağlı işçi qüvvəsi tələb olunacaq. Məsələn, dəmiryolu xətti işə düşəndə yollarda xidmət üçün, o cümlədən vağzallarda işçi kadrlara ehtiyac olacaq.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, məcburi köçkünlərin eksseriyyətinin ixtisası yoxdur. Yaşlı nəsil işğaldan öncəki dövrdə təsərrüfatlarda çalışıb. Yeni nəslin nümayəndələri arasında isə təhsil alan da var, olmayan da. Buna görə də əhalinin peşəyə yiyələnməsi istiqamətində müvafiq tədbirlər görülməlidir ki, görüldür. Əlavə qanunvericilik təminatına ehtiyac ola bilər. Vergidən azad etmə kimi güzəştlər də nəzərdə tutulub, müəyyən şərait yaradılıb, lakin işlər bir qədər genişləndirilməlidir".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

SOS! Yeniyetmə və gənclər arasında yeni təhlükə

Sosioloqdan xəbərdarlıq: "Vaxtında addımlar atıb konkret qərarlar vermək lazımdır, əks halda..."

Azərbaycanda onlayn mərc və ya qumar oyunları getdikcə daha geniş yayılmaqdadır. Bu da yeniyetmələrin təsir altına düşməsinə səbəb olur. Tədrisən bu asılılıq ailə münasibətlərinə, təhsil göstəricilərinə və psixoloji sağlamlığa ciddi şəkildə mənfi təsir göstərməyə başlayır.

Qeyd edək ki, mərc oyunları əslində qumar oyunları alt başlığı altında nəzərdən keçirilir və bu fəaliyyət forması əksər ölkələrdə ciddi şəkildə tənzimlənmə və ya qadağan edilən sahələrdən biridir. Qumar oyunları iqtisadi, psixoloji və sosial cəhətdən bir sıra mənfi nəticələr doğurduğuna görə, bir çox dövlətlər bu sahəyə nəzarəti gücləndirmək üçün müxtəlif qanunverici tədbirlər həyata keçirmişdir. Bu oyunların xüsusilə gənclər arasında yayılması isə vəziyyəti daha da təhlükəli edir.

Əksər ölkələrdə, o cümlədən Türkiyə və Azərbaycanda, 18 yaşdan kiçik şəxslərin qumar oyunlarında iştirak etməsi qanunla qadağandır. Lakin texnologiyanın sürətli inkişafı və internetin elçatanlığı nəticəsində onlayn mərc və qumar oyunlarına çıxış daha da asan-

laşmışdır. Mobil tətbiqlər, reklam platformaları və sosial media üzərindən yayılan çağırışlar gəncləri bu oyunlara cəlb edir. Xüsusilə də otaqların məxfiliyi, nəzarətsiz ödəniş sistemləri və yaş senzurasının effektiv tətbiq olunmaması bu problemləri dərinləşdirir.

Azərbaycanda da son illərdə sosial mediada mərc oyunlarının reklamı, saxta "qazanc hekayələri" və təsiredici vizual görüntülərlə bəzədilmiş pay-

laşmalar gənclərin bu oyunlara marağını artırır. Çox vaxt işsiz və ya maddi çətinliklə üzləşən insanlar asan qazanc ümidi ilə bu oyunlara qoşulur, lakin nəticədə daha dərin borclanma, ailədaxili gərginlik və psixoloji sarsıntı ilə üzləşirlər.

Belə şəraitdə həm valideynlər, həm məktəblərin, həm də hüquq-mühafizə orqanlarının rolu böyükdür. Maarifləndirmə tədbirlərinin artırılması, onlayn məzmunların da-

ha ciddi şəkildə nəzarətə götürülməsi, yaş senzurasının effektiv tətbiqi və sosial dəstək proqramlarının gücləndirilməsi bu problemin qarşısını almaqda mühüm rol oynaya bilər. Əks halda, onlayn mərc oyunları yaxın gələcəkdə yeni bir sosial fəlakətə çevrilə bilər.

Beləliklə, profilaktik tədbirlərin görülməsi çox vacibdir. Yeniyetmələri qumar və mərc oyunları kimi riskli davranışlardan qorumaq üçün görülə bil-

cək tədbirlərə aşağıdakılar daxildir: ailələrə və pedaqoqlara veriləcək maarifləndirmə, həmçinin rəqəmsal savadlılıq təlimi vacibdir.

Sosioloq Elçin Əfəndi mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Hazırda ölkədə kifayət qədər mərc oyunları var. Bu, təkcə internet resursları ilə məhdudlaşmır - şəhər və rayonlarda əyani şəkildə də lotereya və mərc oyunlarının təşkil edildiyini müşahidə edirik. İştirakçı auditoriyasına nəzər salsaq, burada həm az yaşlıların, həm də daha yuxarı yaş təbəqəsinin nümayəndələrinin yer aldığını görürük. Amma əlbəttə, digər ölkələrlə müqayisədə - məsələn, qardaş Türkiyədə - vəziyyət fərqlidir. Orada 18 yaşdan aşağı şəxslərin bu cür oyunlara qoşulmasına ciddi qadağalar var. Avropanın bir çox ölkələrində də aşağı yaş qrupuna daxil olan şəxslərin valideyn nəzarəti olmadan bu tip platformalara çıxışına imkan verilmir.

Ölkəmizdə isə təəssüf ki, xüsusilə məktəbli yaşında olan uşaqlar həm onlayn, həm də əyani şəkildə bu oyunların təsiri altına düşürlər. Bu isə ailədə gərginlik yaradır, uşaqların psixologiyasına mənfi təsir edir. Ən azı uduzduqda psixoloji sarsıntı keçirirlər, bəzən isə bu proses asılılıq mərhələsinə keçir. Belə hallarda artıq ailə mülikiyyətinə qəsd edilir, uşaqlar evdən əşyaları çıxarib satma-

ğa, bəzən isə oğurluq etməyə cəhd göstərilir - təkcə həmin maraqlarını davam etdirmək naminə.

Bu təhlükənin qarşısını almaq üçün düşünürəm ki, qanunvericilikdə bu sahəyə dair mexanizmlər yenidən işlənməli və daha sərt qaydalar tətbiq olunmalıdır. Xüsusilə bu işlə məşğul olan, yeni satış həyata keçirən şəxslər, təşkilatçılar daha ciddi məsuliyyət daşımalıdırlar. Onlar açıq şəkildə bilməlidirlər ki, məktəblilərə və yeniyetmələrə bu tip mərc məhsullarının təqdim olunması yolverilməzdir.

Eyni zamanda belə hallara yol verən şəxslərlə və ya onların valideynləri ilə hüquq-mühafizə orqanlarının müvafiq profilaktik söhbətlər aparması da vacibdir. Təhsil müəssisələrində də məktəb direktorları, sinif rəhbərləri və valideynlər bu mövzuda fəal olmalıdırlar. Şagirdlərə bu istiqamətdə maarifləndirici çağırışlar edilməlidir. Təbliğat aparılmalıdır ki, bu cür oyunlara aludəçilik onları hansı təhlükəli nəticələrə apara bilər. Əks halda, bu asılılığın fəsadları genişlənəcək - bu isə nə az, nə çox, gənclərin ya maddi iflasına, ya da ictimai konfliktlərə, hətta qarşılıqlı zorakılıqlara qədər aparıb çıxara bilər. Ona görə də bu istiqamətdə vaxtında addımlar atmaq, konkret qərarlar vermək zəruridir".

✉ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

2023

olunub.

Bildirilir ki, hökm Ali Məhkəmənin aşağı instansiya məhkəməsinin qərarını təsdiqləməsindən sonra icra olunub.

Səfirliyimizə hücum zamanı qətlə yetirilən **Orxan Əsgərovun atası Rizvan Əsgərov** bununla bağlı Musavat.com-a danışib: "Edam xəbəri məni bir balaca sakitləşdirdi. Bu gün səhər saatlarında səfirliyə zəng etdim, dedilər ki, icra olunub. Həmişə özümü övladımın yanında günahkar hiss edirdim. Çünki oğlum şəhid oldu, onu qətlə yetirən şəxərsiz azadlıqda idi. Bu mənim üçün ən böyük dərd idi. Doğrudur, bala dağı həmişə qalacaq, keçən deyil. Ancaq heç olmasa qatilin layiqli cəzasına çatması bizə təskinlik oldu. O yara isə heç vaxt sağalmayacaq. Övlad dərdi dünyada ən ağır dərdədir".

R.Əsgərov bildirib ki, edam zamanı vəkili və İrandakı səfirliyimizin iki əməkdaşı orada olub: "Onlar qatilin tam ölümünə əmin olandan sonra oranı tərk ediblər".

Şəhidin atası qeyd edib ki, İran tərəfi edam kəndirini onun çəkməyini təklif etsə də, Azərbaycanda ölüm hökmü olmadığına görə icra edə bilməyib: "Bizim ölkə-

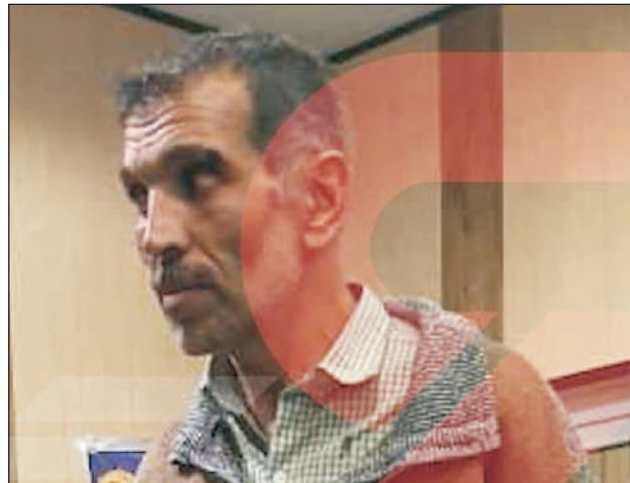
mizdə ölüm hökmü yoxdur, mən isə Azərbaycan vətəndaşıyam. Buna görə də hüquqi baxımdan mən edam hökmünü icra edə bilməzdim".

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, qanunvericiliyə görə, zərərçəkənin nümayəndəsi edam prosesini izləmək hüququ olan şəxslərdən biridir: "Orxan Əsgərovun atası qatilin gözlərinə baxmaq istədiyini bildirmişdi. Bu hüquq təmin oluna bilərdi. Buna baxmayaraq, edamın reallaşması o deməkdir ki, İranda qanunlar pis-yaxşı işlək vəziyyətdədir. Bu cür cinayət törədən şəxsi uzun müddət qorumağa, onu psixoloji problemləri olan biri kimi təqdim etməyə çalışsalar da, heç bir səbəb olmadan prosesi çox uzatsalar da, sonda qanunun aliliyi təmin olundu".

Ç.Qənizadənin fikrincə, Azərbaycan-İran münasibətlərində yeni mərhələ açılır: "Biz qonşularımızla dostluq münasibətlərini qoruyub saxlamaq niyyətindəyik. Təəssüf ki, bəzən bizə qarşı səmimiyyəti görmürük. İran da uzun müddətdir ki,

Yasinin edamı İran-Azərbaycan əlaqələrinə təsir edəcəkmi?

Çingiz Qənizadə: "Bakı-Tehran münasibətlərində yeni mərhələ açılır"

Azərbaycanla hədə dilində danışır. 44 günlük Vətən müharibəsində də İranın Azərbaycana münasibəti adekvat deyildi, ictimaiyyətə açıq olmayan problemlər yarandı. Eyni zamanda Zəngəzurla bağlı məsələdə Ermənistan-

dan daha çox reaksiya verir. Amma ümid edirik ki, münasibətlər tənzimlənəcək. İran Prezidentinin Azərbaycana deyildi, ictimaiyyətə açıq olmayan problemlər yarandı. Eyni zamanda Zəngəzurla bağlı məsələdə Ermənistan-

nasibətlər normallaşacaq. İran müsəlman dövlətidir, Azərbaycan isə hüquqi dünyəvi dövlət olsa da, İslam dininə etiqad üstünlük təşkil edir. Bu baxımdan hesab edirəm ki, İran və Azərbaycan arasında münasibətlər İslam dövləti olan İran üçün daha önəmlidir. Təəssüf ki, Ermənistan rəhbərliyi ilə görüşlərdə fars və erməni xalqları arasında bağlılıq olduğunu deyib din amilini kənara qoyurlar. Dini kənara qoyub 1000 illik bağlılıq axtarmaqdansa, eyni dini daşıyan və hörmətli yanaşma nümayiş etdirən Azərbaycanla əməkdaşlıq, dostluq etsələr, daha yaxşı olar. Bu, hər iki xalq və dövlət üçün önəmlidir. İran unutmaz ki, zamanında İrana qarşı təzyiqlər olanda Azərbaycan hava

məkanını bəzi dövlətlər üçün bağlı olacağını bəyan edərək İranı qorumağa çalışmışdı. Təəssüf ki, İran zaman-zaman bunları unudur. Hər halda, dostluq və mehriban qonşuluq münasibətləri olsa, həm xalqlarımız, həm də dövlətlərimiz bundan faydalanar".

Xatırladaq ki, iki il yarım öncə Azərbaycanın İrandakı səfirliyinə hücum edən Yasin Hüseynzadə "Kalaşnikov" markalı avtomat silahla mühafizə xidmətinin rəisi Orxan Əsgərovu qətlə yetirib. Səfirliyin mühafizə xidmətinin əməkdaşları Vasif Tağıyev və Mahir İmanov hücumun qarşısını alarkən yaralanıblar.

İki dövlət arasında aparılmış danışıqlar nəticəsində 2024-cü il iyulun 15-dən etibarən Azərbaycanın İrandakı səfirliyi yeni ünvanda fəaliyyətini bərpa edib, səfir və səfirliyin heyəti İrana geri dönüb.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Məhkəmələr əsassız varlanma ilə bağlı mübahisələrə baxarkən nələri araşdırmalıdır? - Ali Məhkəmədən tövsiyə

Ali Məhkəmənin Mülki kollegiyası əsassız varlanma ilə bağlı vahid məhkəmə təcrübəsini müəyyən edən qərar qəbul edib. Musavat.com xəbər verir ki, işin hallarına görə, faktiki ailə münasibətində yaşayan şəxslərdən biri digərinin verdiyi pul vəsaiti hesabına əmlak alıb. Bu münasibətlər pozulduqdan sonra pul vəsaiti verən şəxs əmlakın dəyərinin geri qaytarılmasını tələb edib.

Məhkəmələr əmlakın alınması üçün pul vəsaitini iddiaçının ödədiyini müəyyən etməklə bu qənaətdə gəliblər ki, cavabdeh əsassız varlanıb, ona görə əmlakın dəyərini iddiaçıya qaytarmalıdır.

Sonra cavabdeh tərəf kasasiya şikayəti ilə Ali Məhkəməyə müraciət edib.

Ali Məhkəmə qəbul etdiyi qərarında göstərib ki, bir şəxsin başqasının verdiyi pul vəsaiti hesabına əmlak alması əsassız varlanma nəticəsinə gəlmək üçün kifayət deyil.

Tələb hüquqi əsasın yoxlanılması və tapılması tərzlərin bildirdikləri faktiki hallarla əlaqəli olsa da, iddianın haqlı bir hüquqi səbəbə söykənib-söykənmədiyini müəyyən etmək hakimlərin vəzifəsidir. İddia tələbinin (buna müvafiq olaraq öhdəliyin) qanuni əsasları yoxlanılarkən əvvəlcə müqavilədən irəli gələn, sonra müqavilə münasibətlərinə oxşar (məsələn, özge işlərini tapşırıqsız aparma), daha sonra isə qanundan irəli gələn əsaslar yoxlanılmalıdır.

Baxılan işdə cavabdehin

əldə etdiyi əmlakı sonradan iddiaçının mülkiyyətinə keçirəcəyi barədə tərəflər arasında tapşırıq müqaviləsindən irəli gələn hüquq münasibətini və bu çərçivədə cavabdehin iddiaçı qarşısında öhdəlik daşımasını məhkəmələr müəyyən etməyiblər.

Pul vəsaitinin cavabdehin mənafeyi naminə (məsələn, əmlak alınması üçün) başqa şəxs(lər)ə verilməsi də mümkündür. Bu kimi hallar baxımından "öhdəliyin üçüncü şəxs tərəfindən icrası" və ya "üçüncü şəxsin xeyrinə müqavilə" institutları nəzərdən keçirilə bilər.

Qanundan irəli gələn öhdəlik kimi əsassız varlanma çərçivəsində tələbin haqlı sayılması üçün isə aşağıdakı şərtlər müəyyən edilməlidir:

- cavabdehin əmlak əldə etməsi;
- həmin əmlakı iddiaçının əmlakı hesabına əldə etməsi;
- əldə etmə üçün qanundan və ya müqavilədən irəli gələn heç bir əsasın olmaması, yaxud bu cür varlanmanın həyata keçirilməmiş əsas və

ya sonralar aradan qalxmış əsasla söykənməsi.

Baxılan işdə cavabdehin əldə etdiyi əmlakın iddiaçının hesabına qazandığı sübuta yetirilmiş olsa belə, bu hallar iddianın əsassız varlanma çərçivəsində təmin edilməsi üçün kifayət deyil. Bunun üçün növbəti dispozişya şərti - əldə etmə üçün qanundan və ya müqavilədən irəli gələn heç bir əsasın olmaması, yaxud belə əsasın sonradan aradan qalxmaması və ya əmlak verilməkdən nəzərdə tutulan məqsədin həyata keçməsi müəyyən edilməlidir.

Əgər iddiaçı pul vəsaitini cavabdehin özünə vermişsə, cavabdehin əldə etdiyi əmlakın tərəflərin müəyyən olunmuş faktiki münasibətləri fonunda bağışlama mahiyyətin-

də olub-olmadığının araşdırılması işin düzgün həlli üçün əhəmiyyətli olub.

Bağışlamadan başqa bir hüquq münasibəti aşkar edilmədiyi, yəni cavabdehin mübahisəli əmlakı hədiyyə olaraq əldə etdiyi belli olduqda onun həmin əmlakı iddiaçıya qaytarmaq öhdəliyi, yalnız (iddia və sübut edildiyi təqdirdə) bağışlama müqaviləsinin ləğv edilməsindən irəli gələ bilər. İddia tərəfinin Mülki Məcəllənin 673.1-ci maddəsində sadalanan əsaslardan hər hansı birinə istinad və sübuta yetirməsi müəyyən edilməyib.

Məhkəmə tərkibi onu da qeyd edib ki, bağışlamadan imtina olunduğu sübuta yetirilməmişsə, varlanmış şəxs həmin əmlakı əsassız deyil, bağışlama müqaviləsi əsasında qazanmış sayılır. Bu hal

isə əsassız varlanmanın zəruri əlamətinin - əldə etmə üçün qanundan və ya müqavilədən irəli gələn bir əsasın olmaması şərtinin təsbit olunmadığını göstərir. Məhkəmələrin bu şərti müəyyən etmədən iddianı Mülki Məcəllənin

1092.1-ci maddəsinə əsasən təmin etmələri əsaslı olmayıb.

Göstərilənlərə əsasən, kasasiya şikayəti qismən təmin edilib, iş yeni apelyasiya baxışına qaytarılıb.

□ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Müharibə iştirakçısı medalı alan müğənni qazidən şikayətçi oldu - qalmaql böyüdü

Müğənni Nigar Rəhimova qazi Bəxtiyar Məmmədliyə şikayətçi olub. Musavat.com xəbər verir ki, buna səbəb Bəxtiyar Məmmədlinin sosial şəbəkədə müğənninin "Vətən müharibəsi iştirakçısı" medalı ilə təltif edilməsi ilə bağlı paylaşımı olub.

Nigar Rəhimova özünün Instagram səhifəsində "Vətən müharibəsi iştirakçısı" medalı ilə təltif edilməsi ilə bağlı paylaşım edib. Vəsiqənin şəklini də izləyicilərinə nümayiş etdirib.

Bundan sonra Bəxtiyar Məmmədli müğənninin medal alması ilə bağlı sosial şəbəkədə (TikTok) paylaşım edib və bu məlumat geniş şəkildə yayılıb. İctimai maraq doğuran bu məsələ geniş müzakirələrə səbəb olub və əksər sosial şəbəkə istifadəçiləri müğənninin hansı xidmətinə görə bu medalla təltif edilməsini sorğulamağa başlayıb. Tənqidi fikirlər səsləndirənlərlə yanaşı müğənninin ünvanına təhqiredici ifadələr işlədən xeyli sayda sosial şəbəkə istifadəçiləri də olub. Onlar müharibə iştirakçılarının bir çoxuna medal verilmədiyi halda müğənniyə medal verilməsini etirazla qarşılayıblar.

Bu şərhərdən və tənqidlərdən narazı qalan müğənni Bəxtiyar Məmmədlini məhkəməyə verib. Qazidən şikayətçi olmasının səbəbi isə bu xəbərin onun paylaşımından sonra geniş rezonans doğurması olub.

Müğənni qazinin xüsusi ittiham qaydasında cəzalandırılmasını istəyir. N.Rəhimova həmin paylaşımından sonra ünvanı təhqirlər səsləndirildiyini, şərəf və ləyaqətinin alçaldıldığını bildirir.

Bildirək ki, müğənninin medal almasının səbəbi onun 44 günlük müharibə zamanı Müdafiə Nazirliyinin H.Aslanov adına Ordu İdeoloji Mərkəzinin mahnı və rəqs ansamblında çalışması olub. Məlumatla görə, o, ansambl üzvü olaraq çıxışlar edib, hərbiçilərin mənəvi-psixoloji təminatına dəstək olub.

□ **İ.MURADOV,**
Musavat.com

Rusiyada uşaq qidası üçün bir sıra standartlar hazırlanır. "Rosstandart"ın rəhbəri Anton Şalayev mediaya deyib ki, hazırda uşaq qidası və uşaq qidasında istifadə olunan inqrediyentlər üçün bütün standartlar xətti hazırlanır.

Onun sözlərinə görə, bu, standartlar vasitəsilə təmin edilməli olan təhlükəsizlik və keyfiyyət məsələlərinə aiddir.

Azərbaycan bu istiqamətdə hansı tədbirlər görə bilər? Çünki uşaq qidaları ilə bağlı ölkəmizdə də ciddi problemlər var.

İstehlakçı hüquqlarının müdafiəçisi Eyyub Hüseynov "Yeni Müsavat"a mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşüb: "Bu ilin mart ayında BMT-nin Uşaq Fondu - UNICEF - Azərbaycanda tədbir keçirdi. Azad İstehlakçılar Birliyi artıq 20 ildən çoxdur ki, ana südü ilə qidalanmaya dair beynəlxalq təşkilat olan İB-FAN-ın (International Baby Food Action Network) üzvüdür. Dəfələrlə bu məsələni beynəlxalq təşkilatlarda gündəmə gətirmişik və bir neçə layihə həyata keçirmişik.

UNICEF-in həmin yığıncağında çıxış edərək qeyd etdim ki, ana südü ilə qidalanma səviyyəsi Azərbaycanda Avropa ölkələri ilə müqayisədə geri qalır - təxminən 40-45 faizdir. Lakin tədbirdə çıxış edən səlahiyyətli bir rəsmi bildirdi ki, bu göstərici artıq 28 faiz civarındadır. Bu qədər aşağı göstərici süni qidaların geniş yayılmasına, onlara olan tələbatın artmasına səbəb olub.

Azərbaycanda bir qutusu 130-140 manata başa gələn süni körpə qidaları mövcuddur. Dünyada ana südü ilə qidalanma göstəricilərinə görə

Süni qidalarla böyüyən uşaqlar - qonşu

Ölkə uşaq qidalarının standartını hazırlayır

Süni qida distribütorları ilə pediatrlar arasında sıx əlaqələr mövcuddur; **ekspert:** "Azərbaycanda standart yoxdur"

birinci yerdə Hindistan dayanır. Azərbaycan isə bu sahədə çox geridə qalır".

Ekspert əlavə edib ki, süni qidaların istənilən yerdə, istənilən formada satılmasına tez-tez rast gəlirik: "Süni qida distribütorları ilə pediatrlar arasında sıx əlaqələr mövcuddur. Halbuki erkən yaşda uşaqların qidalanması ilə bağlı qanunvericilik süni qida distribütorları ilə pediatrlar arasında münasibət-

ləri məhdudlaşdırır. Amma görürük ki, həmin distribütorlar doğum evlərinə qədər yol tapırlar.

Azərbaycanda uşaq doğulan kimi ona ilk olaraq süni qida verilir. Nəticədə uşaq ana südündən imtina edir və valideynlər pediatrların təsiri altına düşür. Bu prosesdə qeyseriyyə əməliyyatlarının da rolu az deyil. Bunu ifşa etməyə çalışmışıq, lakin dəqiq sübut edə bilməmişik. Amma

bunun izlərini doğum evlərində körpələr üçün ayrılmış xüsusi guşələrin yaradılmasında və verilən hədiyyələrdə hiss edirik. Bu, çox ciddi problemdir".

Eyyub Hüseynov qeyd edir ki, ölkədə süni körpə qidası istehsalı yoxdur: "Bu istiqamətdə hər hansı standartın hazırlanmasından da söhbət getmir. Mən çox istərdim ki, Standartlaşdırma İnstitutu bu məsələ ilə məş-

ğul olsun və yerli körpə qidalarının istehsalına başlanılsın.

Valideynlərə birmənalı şəkildə çağırış edirəm: bacardığınız qədər körpələrinizi ana südü ilə qidalandırın. Bu, uşaqlar üçün əvəzolunmazdır. Azərbaycanda bu məsələyə ciddi yanaşılmalıdır.

Hazırda ölkədə əsasən biznes maraqları ön plandadır. Körpə sağlamlığı, körpə qidası, ümumilikdə insan sağlamlığı arxa planda qalıb. Pediatrlar da bu məsələdə susqunluq nümayiş etdirirlər. Onların bir çoxu çalışır ki, süni qida distribütorları ilə əməkdaşlıq kursun və bu əlaqədən faydalansın. Halbuki ölkədə sağlam düşüncəli pediatrlar da var. Təəssüf ki, onların da səsi eşidilmir.

Mütləq şəkildə bu sahədə standart qəbul olunmalıdır. Həm yerli istehsal qurulmalı, həm də idxal olunan körpə qidalarına nəzarət gücləndirilməlidir. Təəssüf ki, bu gün Azərbaycanda belə bir standart yoxdur".

Pediatr Ayten İsmayilzadə ana südü ilə qidalanmanın körpələrin sağlamlı-

ğı üçün əvəzolunmaz olduğunu və süni qidaların yalnız tibbi göstərişlər əsasında istifadə olunmasının vacibliyini vurğulayır: "Ana südü körpənin immun sisteminin formalaşmasında, zehni və fiziki inkişafında ən mühüm qidadır. Süni qidalar ananın südünün yerini tamamilə tutmur və yalnız həkimin tövsiyəsi ilə, zəruri hallarda tətbiq olunmalıdır".

Pediatr həmçinin süni qidaların təbliğatı ilə bağlı narahatlıqlarını ifadə edir. Onun fikrincə, bəzi hallarda tibb işçiləri və pediatrlar süni qida istehsalçıları ilə əlaqələr quraraq, anaları bu məhsullara yönəltməkdədirlər ki, bu da tibbi etika və uşaqların sağlamlığı baxımından doğru deyil. Ayten İsmayilzadə bu məsələ ilə bağlı cəmiyyətin və müvafiq qurumların daha ciddi nəzarət tətbiq etməsini vurğulayıb: "Körpələrin sağlamlığı üçün ana südü ilə qidalanmanın əhəmiyyətini unutmamalı, süni qidalardan yalnız zəruri hallarda istifadə etməlidirlər".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Gənclər hansı kitabları, hansı müəllifləri və necə oxuyurlar? - sorğu

Bir neçə gün öncə şair-nəşir Şəhriyar del Gerani sosial şəbəkədə status yazaraq, "Park" nəşriyyatının nəşr etdiyi kitablara oxucu etinasızlığından giley etmişdi. Bu, artıq bəlli bir gerçektir ki, kitab oxuyanların sayı xeyli azalıb. Xüsusilə də müasir gənclərin çox az mütaliə etdikləri barədə geniş yayılmış qənaət var.

Ancaq tələbə gənclər arasında apardığımız sorğunun nəticələri göstərir ki, mütaliə onların həyatlarının əsas parçasıdır. Sorğuda iştirak edən gənclərin bir hissəsi həftənin çox hissəsini mütaliəyə həsr etsələr də, bir qismi yalnız həftə sonları kitab oxuduğunu bildirir. Onların çoxu kitabları mağazalardan əldə etdiklərini, digərləri isə kitabxanalarda oxuduqlarını qeyd edirlər. Elektron kitabları onlayn şəkildə oxuyanlar da var.

Gənclər əsərlərini oxuduqları yerli yazarların adlarını çəkərkən aşağıdakı müəllifləri qeyd etdilər: Cəlil Məmmədquluzadə, Hüseyn Ca-

vid, Cəfər Cəbbarlı, Mirzə Fətəli Axundov, İlyas Əfəndiyev, İsmayıl Şıxlı, İsi Məlikzadə, Anar, Elçin, Çingiz Abdullayev, İlqar Fəhmi, Cavid Zeynallı, Rövşən Abdullaoglu, Elxan Elatlı...

Xarici yazıçılara gəldikdə isə, tələbə gənclər daha çox Lev Tolstoyun, Fyodr Dostoyevskinin, Aleksandr Puşkinin, Stefan Sveyqin, Cek Londonun, Masaşoi Kişimo-

tonun, Anton Çexov, Şekspir, Den Braunun, Franz Kafkanın, Corc Oruellin, Osamu Dadzay, Ernest Hemingueyin, Mark Tvenin, Aqata Kristinin, Helbert Uellsin yaradıcılığına müraciət edirlər.

Orası da var ki, dərş proqramlarının ağırlığı tələbə gənclərin bədii, publisistik və memuar ədəbiyyatın mütaliəsinə ayırdıqları vaxtı məh-

dudlaşdırır. Bu səbəbdən bəzi gənclər alternativ olaraq səsli kitablardan istifadə etdiklərini, ictimai nəqliyyatda və ya hər hansı bir işlə məşğul olduqları zaman kitab dinlədiklərini bildirirlər.

Bəs kitab nəşri ilə məşğul olan nəşirlər oxucu fəallığını, daha dəqiqi, alıcı olan oxucuların aktivliyini necə qiymətləndirirlər?

"Mimta" yayım evinin

satış meneceri Mehman Abiyevin sözlərinə görə, son illər bir neçə janr xüsusi ilə populyarlaşıb: "Əsasən gənclər fərdi inkişafa dair fəlsəfi-psixoloji əsərlərə meyillidirlər, bədii ədəbiyyatdan isə daha çox elmi-fantastika janrı ön plana çıxır. 15-18 yaş arası oxucular daha çox xarici müəlliflərə maraq göstərsə də, qeyd olunan yuxarı yaş qruplarında həm yerli, həm də xarici yazarların əsərləri seçilir. Ənənəvi kitab çapı hələ də aktualdır və belə görünür, uzun illər belə qalacaq. Təcrübə göstərir ki, e-kitab uzunmüddətli mütaliədə əlverişli deyil. Təbii ki, istisnalar var. Kimin üçünsə e-kitab variantı uzunmüddətli oxu üçün maneə deyil, amma ümumi mənzərədə ənənəvi çap daha geniş auditoriyanın seçimidir".

M.Abiyevin sözlərinə görə, kitabın dizaynı və qiyməti seçim zamanı rol oynasa da, əsas meyar onun məzmunudur: "Trend olan əsərlər daha çox diqqət cəksə də, araşdırma ilə seçim edənlər də çoxluq təşkil edir.

Araşdırmalar göstərir ki, sosial medianın təqdim etdiyi qısa informasiyanın qalıcılığı ilə sistemli mütaliədən alınan informasiyanın qalıcılığı arasında ciddi fərq var. O baxım-

dan dəyər bilirik ki, sosial medianın mütaliəyə təsiri əsasən neqativdir. Sosial media mənfi təsir göstərsə də, gənclər sosial platformalarda oxuduqları kitabları paylaşaraq oxu mədəniyyətini formalaşdırırlar. Bu prosesdə nəşriyyat evləri yazıçı və oxucu arasında körpü rolunu oynayır".

Menecerin sözlərinə görə, son zamanlarda kitab sərgiləri, prezentasiyalar oxucu sayında müəyyən artım olduğunu göstərir: "İctimai nəqliyyatda mütaliə edənlərin sayı artsa da, ümumi mənzərə hələ ürəkəçən deyil. Kitabın təbliğinə və nəşriyyatlara dövlət dəstəyi bu sahədə mühüm rol oynaya bilər. Kitab nə qədər tanındırsa, bir o qədər rəğbət qazanar".

Apardığımız sorğunun nəticələri göstərir ki, gənclər mütaliə etməyə maraqlıdır və bu sahədə müəyyən inkişaf var. Həm yerli, həm də xarici müəlliflərin oxunması, müxtəlif janrlara olan maraq və alternativ oxu formatları (səsli və e-kitablar) göstərir ki, mütaliə mədəniyyəti dəyişsə də aktuallığını qoruyur.

□ **İnara HÜNBƏTOVA,**
Mənzər NOVRUZLU,
"Yeni Müsavat"

Səhiyyə naziri Teymur Musayev akademik M.A.Topçubaşov adına Elmi Cərrahiyyə İnstitutunda plastik və rekonstruktiv cərrahiyyə kafedrasının yaradılması barədə sərəncam imzalayıb. Yeni struktur bölmə gələn bir il ərzində tam fəaliyyətə başlayacaq. Bu məqsədlə institut plastik-rekonstruktiv və LOR cərrahiyyəsi sahəsində beş yeni mütəxəssisin işə qəbulunu planlaşdırır.

Nazirliyin məlumatına görə, yeni şöbə yalnız tibbi göstəriş əsasında həyata keçirilən əməliyyatlara icazə verəcək. Yəni sadəcə xarici görünüşünü dəyişmək istəyən, lakin sağlam olan şəxslər bu şöbədə əməliyyat oluna bilməyəcəklər. Həmçinin süd vəziləri və bədən digər hissələrinin böyüdülməsi kimi estetik məqsədlə prosedurlar kafedrada icra edilməyəcək.

Nazir Teymur Musayev Milli Məclisdə çıxışı zamanı qeyd edib ki, yeni kafedrada 42 lisenziyalı plastik cərrah çalışacaq: “Siyahıya xaricdə təhsil almış, tibb üzrə elmi dərəcə müdafiə etmiş mütəxəssislər də daxildir. İnanıram ki, bu kafedra plastik cərrahiyyə sahəsində nümunəvi bir mərkəzə çevriləcək”.

Mütəxəssislər deyir ki, yeni kafedranın yaradılması səhiyyə sistemində plastik və rekonstruktiv cərrahiyyənin normativ əsaslarla inkişafına təkan verəcək, estetik əməliyyatların sui-istifadəsinin qarşısını alacaq, eyni zamanda peşəkar mütəxəssis hazırlığını gücləndirəcək.

Yeni kafedranın yaradılması bu sahədə normativ və elmi yanaşmanın formalaşması baxımından vacibdir. Uzun illər bu sahədə vahid standartların olmaması plastik əməliyyatlara kommersiya baxışı formalaşdırmışdı. Estetik əməliyyatlar bir çox hallarda psixoloji və tibbi göstərişlərə əsaslanmadan həyata keçirilirdi. Yeni kafedra

bu məsələyə elmi və peşəkar yanaşma gətirəcək. Həmçinin mütəxəssis hazırlığı da daha sistemli olacaq. Eyni zamanda kafedranın yalnız tibbi göstərişlərlə əməliyyat aparmaq qərarı plastik cərrahların məsuliyyəti artıracaq.

Tanınmış həkim, invaziv ağrı mütəxəssisi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a deyib ki, Azərbaycanda fundamental şəkildə fəaliyyət göstərə biləcək belə bir kafedraya ehtiyac var:

“Hazırda plastik və rekonstruktiv cərrahiyyə sahəsində xidmətin mərkəzləşməsi əhəliyə elçatanlığı baxımından mühümdür. Gələcəkdə yeni kadrların yetişdirilməsi üçün belə bir kafedranın yaradılması olduqca təqdirəlayiqdir. Burada gözəlliklə bağlı yox, rekonstruktiv xidmətlər göstəriləcək. Plastik cərrahiyyə sahəsində fəaliyyət göstərən mütəxəssislərin böyük bir qismi əslində estetik məsələlərlə məşğul olur. Lakin bir sıra həyatı vacib hallarda plastik-rekonstruktiv cərrahların müxtəlif orqanları xilas etmə fəaliyyətlərinə ehtiyac yaranır. Məsələn, ətrafların zədələri və müxtəlif travmalar zamanı orqanın funksiyasının bərpa olunması məhz orada aparılan mikroçərrahiyyə əməliyyatları nəticəsində mümkün olur. Siniqlər vaxtında və adekvat şəkildə bərpa olunur. Bu yolla orqanların qorunması olduqca həyatı vacib məsələdir. Yeni yaradılacaq kafedrada belə xidmətlərin peşəkar şəkildə göstərilməsi vətəndaşlarımız üçün böyük bir

Plastik cərrahlar üçün yeni kafedra - bu əməliyyatlara icazə verilməyəcək

Sinə böyütmək yox, orqan bərpası - plastik cərrahlar üçün yeni dövr başlayır

təhfidir. İnsanlar belə problemlər baş verdikdə hara müraciət edəcəklərini ən azından biləcəklər. Ayrı-ayrı mərkəzdə olan mütəxəssislər belə xidmət göstərirlər, amma bu işin mərkəzləşdirilməsinə olduqca ehtiyac var idi. Ona görə də yeni işi dəstəkləyirəm.

Düşünürəm ki, gələcəkdə estetik cərrahiyyəyə tələbat artarsa, həmin kafedrada bu xidmətlərin də təşkili ola bilər. La-

kin insan həyatının, orqanlarının qorunmasına yönəlik xidmətlərin olması daha əhəmiyyətlidir. Həmçinin yeni mütəxəssislərin yetişməsi baxımından da belə bir mərkəzə ehtiyac var”.

Plastik cərrah Elşən Nəsibov bildirib ki, bu kafedra onkoloji xəstəlikdən əməliyyat olunmuş və süd vəzi çıxarılmış pasiyentlərin də köməyinə çatacaq: “Xəstəliyinə

görə süd vəzi götürülən qadınlarda onun yerini bərpa etmək baxımdan mərkəz əhəmiyyətlidir. Yaxud da hansısa travma nəticəsində orqanın itirilmiş funksiyasını bərpa etmək üçün gözəl təşəbbüsdür.

Cərrahlar sinə böyütməkdənsə, itirilmiş süd vəzinin funksiyasını bərpa etsinlər. Qadınlığımızın yaşam tərzində də yaxşılaşsın. Rekonstruksiya hər zaman hər sahədə la-

zımdır. Gözəlləşməkdən əvvəl səhhətimizi düşünməliyik. Əslində klassik rekonstruktiv cərrahlar elə bu işlərlə məşğul olmalıdır, qaş qaldırmaq yox. Doğrudur, bu, estetik cərrahların işinə balta vuracaq, amma vacib olan insanların sağlamlığıdır. Plastik cərrahları doğru istiqamətə yönləndiriblər”.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda 82 həkim plastik cərrah kimi fəaliyyət göstərmək üçün Səhiyyə Nazirliyi, Baş Prokurorluq, Daxili İşlər Nazirliyi, Elm və Təhsil Nazirliyinin səlahiyyətli nümayəndələrindən ibarət Xüsusi Təftiş Komissiyasına müraciət etmişdi. Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına görə, onlardan 42 həkimin plastik cərrah kimi fəaliyyətinə icazə verilib. Sözügedən siyahıda məşhur estetik cərrahların adları isə yoxdur. Bunlar “Baku Medical Plaza” klinikasının plastik cərrahı Dilqəm Məhərrəmov, “Azər-Türk Med”in həkimi Təbəssüm Qurbanova və “International Medical Centre”in estetik cərrahı Sevinc Heydərovadır.

Siyahıya adları daxil edilməyən həkim-mütəxəssislər praktik tibb fəaliyyəti ilə yalnız ali ixtisas tibb təhsili sənədinə uyğun onlara verilmiş ixtisaslar üzrə məşğul ola bilərlər.

■ **Sahənə RƏHİMLİ, “Yeni Müsavat”**

Ölkədə ərəb turistlərin sayı azalıb - ekspert deyir ki...

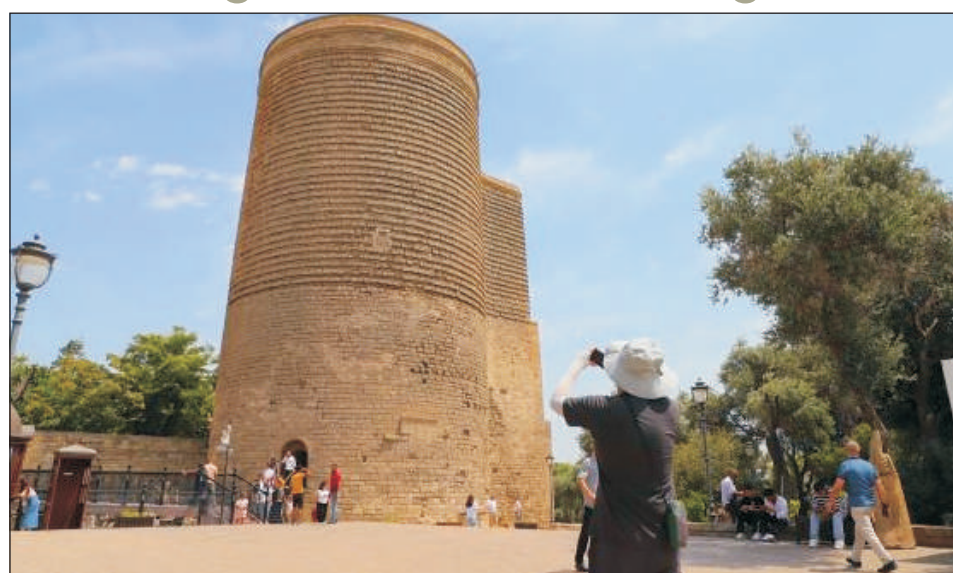
“Quru sərhədlərin bağlı olması öz təsirini göstərir”

2025-ci ilin ilk 4 ayında Fars/Ərəb körfəzi ölkələrindən Azərbaycana gələn turistlərin sayı 3,4 faiz azalıb. Deputat Vüqar Bayramovun sözlərinə görə, bu müddətdə ölkəmizə ərəb dövlətlərindən cəmi 117 min turist gəlib.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin məlumatına əsasən, 2025-ci ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycana 735,8 min və ya əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 1,3 faiz çox turist gəlib. Gələnlərin 24,2 faizi Rusiya, 18,0 faizi Türkiyə, 11,0 faizi Hindistan, 9,0 faizi İran, 4,7 faizi Gürcüstan, 3,6 faizi Qazaxıstan, 2,9 faizi Pakistan, 2,5 faizi Səudiyyə Ərəbistanı, 2,2 faizi Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, 1,9 faizi İsrail, hər birindən 1,8 faiz olmaqla Özbəkistan və Çin, 1,5 faizi Ukrayna, 1,4 faizi Türkmənistan, 1,1 faizi Küveyt, 1,0 faizi Belarus, 11,4 faizi digər ölkələrin vətəndaşları olub.

Bu müddətdə Körfəz dövlətləri ilə yanaşı, MDB ölkələrindən də gələnlərin sayında azalma qeydə alınıb. Bu birlikdən gələnlərin sayı 9,2 faiz azalıb. Avropa İttifaqından gələnlərin sayında isə cüzi artım qeydə alınıb: 1,8%”.

Turizm sahəsi üzrə ekspert Ceyhun Aşurovun

“Yeni Müsavat”a şərhində bildirdiyinə görə, qarşıdan turizmin daha aktiv olacağı mövsüm gəldiyi üçün turistlərin sayında artım olacağı gözlənilir: “Xüsusi-
lə sərhədlərin qapalı olduğu dövrdən bu günə kimi ilin ilk 3-4 ayı aktiv turizm dövrü olmur. Quru sərhədlərin bağlı olması öz təsirini göstərir. Sərhədlər açıq olsa idi, quru yolla ölkəyə giriş-çıkış daha çox olardı. Eyni zamanda Azərbaycan vətəndaşları da sərhədyanı ölkələrə rahat səyahət edə bilərdilər. Körfəz ölkələrindən gələn turistlərin sayında azalma başqa turizm

marşrutlarına meyllə əlaqədardır. Əvvəlki dövrlərdə xüsusilə Qərbi dövlətlərdən vizə alınmasında müəyyən çətinliklər yaşanırdısa, artıq bu çətinliklər aradan qalxıb. Bu baxımdan Azərbaycana gələn turistlərin sayında azalma olması anlaşılandır”.

Ekspert vurğulayır ki, Azərbaycana digər ölkələrdən gələn turistlərin sayında artım müşahidə olunur: “Orta Asiyadan, Çindən ölkəmizə səfər edən turistlərin sayı artıb. Ümid edirik ki, qarşıdan gələn mövsümdə turizm sahəsində aktivlik olacaq. Hindistanla Pakistan arasın-

da olan gərginliklə əlaqədar bu ölkələrdən gələnlərin sayında da qısa dövrdə kəskin azalma oldu. Birbaşa uçuşların bərpa olunması ilə turistlərin sayında artım olacağına ümid edirik. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, ölkədən xaricə gədənlərin sayında da təxminən 1 faizə qədər azalma var. Quru sərhədlərin bağlı olmasını, üstəlik, qonşu ölkələrə səyahətin bəla başa gəldiyini nəzərə alsaq, vətəndaşlarımız ancaq zəruri hallarda səfər edə bilərlər. Əvvəlki illərdə olduğu kimi, sırf turistik məqsədlərlə qonşu ölkələrə gədənlərin sayı kəskin azalıb.

Eyni zamanda Gürcüstana dəmir yolu ilə səyahət etməyi gözləyənlər də az deyil”.

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan bir çox ölkələrlə turizm sektorunda əlaqələrin daha da genişləndirilməsi istiqamətində tədbirlər görür. O cümlədən digər ölkələr də Azərbaycanla turistik əlaqələrin möhkəmlənməsində maraqlıdır.

Özbəkistan Azərbaycan, Rusiya və Qazaxıstan vətəndaşlarına ölkəyə daxili pasport və yaxud ID-kartla (şəxsiyyət vəsiqəsi) girişə icazə verməyi planlaşdırır. Bu, ölkə prezidenti Şavkat Mirziyoyevin “2025-2026-cı illərdə turist axınının kəskin artırılması və turizm xidmətlərinin sürətlə genişləndirilməsi yolu ilə iqtisadiyyatda turizmin rolu və əhəmiyyətinin artırılması tədbirləri haqqında” fərmanında öz əksini tapıb. Sənədə əsasən, təşəbbüs səyahətlərin sadələşdirilməsinə, turizmin, işgüzar və humanitar əlaqələrin inkişafına yönəlib. Özbəkistan Xarici İşlər Nazirliyinə (XİN) ölkənin regionlarına turist axınını artırmaq üçün üç ay ərzində bu üç ölkənin müvafiq qurumları ilə danışıqlara başlamaq və nəticələrə əsasən öz təkliflərini hökumətə təqdim etmək tapşırılıb.

Təkliflər Rusiya, Qazaxıstan və Azərbaycan vətəndaşları üçün daxili sənəd və ya ID-kart ilə respublika ərazisinə 30 günə qədər giriş rejiminin tətbiqinə, o cümlədən 16 yaşadək vətəndaşlar üçün “uşaq pasportu” ilə girişə aiddir.

Hazırda ölkələr arasında 60 günə qədər vizasız rejim mövcuddur, lakin giriş üçün xarici pasport tələb olunur (“Report”).

Dövlət Turizm Agentliyi də bu ilin yanvar-aprel aylarına dair hesabat yayıb. Hesabata əsasən, Azərbaycana 735 min 884 xarici vətəndaş və vətəndaşlığı olmayan şəxs səfər edib.

Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1% çoxdur. Təkcə apreldə ölkəyə 227 788 nəfər xarici və vətəndaşlığı olmayan şəxs gəlib. Bu isə 1 il əvvələ nisbətən 7% azdır.

Aprel ayında Azərbaycana ən çox turist 53 073 nəfər olmaqla Rusiyadan gəlib. 2-ci yerdə Türkiyə (39 417 nəfər), 3-cü yerdə isə Hindistan (26 253 nəfər) qərarlaşıb.

Bundan başqa, ay ərzində İrandan 16,6 min, Gürcüstandan 9,4 min, Qazaxıstandan 7,9 min, Səudiyyə Ərəbistanından 7,8 min, Pakistandan 7,2 min, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindən 5,8 min, Özbəkistandan 4,1 min turist gəlib.

■ **Nigar HƏSƏNLİ, “Yeni Müsavat”**

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bir qrup stomatoloq TƏBİB-in (Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi) stomatoloji müəssisələrdən pul tələb etdiyini bildirir. İctimaiyyətə müraciət edən stomatoloqlar qeyd edirlər ki, TƏBİB bu müəssisələrə aylıq 1200 və ya 1800 manatlıq "plan" öhdəliyi qoyur.

Stomatoloqlar adından yayımlanan müraciətdə vurğulanır ki, bu planlar həkimlərə qarşı maddi və psixoloji təzyiq vasitəsinə çevrilib: "Bu gün TƏBİB tərəfindən stomatoloji müəssisələrə tətbiq edilən yeni plan tələbi nə tibbi prinsiplərə, nə də real iqtisadi və sosial şəraitə uyğundur. Ədalətsiz və qeyri-etik bu sistem vicdanla çalışan həkimləri çətin duruma salır, xidmətin keyfiyyətinə zərbə vurur".

Müraciətdə narahatlıq doğuran başqa bir məqam da - təhsilsiz və lisenziyasız şəxslərin diş müalicəsi ilə məşğul olmasına qarşı tədbir görülməməsi, əvəzində isə rəsmi stomatoloqlara qarşı təzyiqlərin artırılmasıdır. Həkimlər bildirirlər ki, qanunsuz fəaliyyət göstərən şəxslərə qarşı susqunluq nümayiş etdirilir, peşəkar stomatoloqlar isə işdən çıxarılma təhdidi ilə üzleşirlər.

Onlar TƏBİB-in tətbiq etdiyi plan tələblərinin dərhal ləğv olunmasını tələb edirlər. Bildirilir ki, TƏBİB rəhbərliyi stomatoloqları qəbul edəcəyini bəyan edib.

Qeyd edək ki, sosial şəbəkələrdə də stomatoloqlar etirazlarını bildiriblər.

Stomatoloq Mehman Əliyev yazır: "Bu etirazı dəstəkləyirəm. Bir həkim-stomatoloq olaraq TƏBİB-in stomatologiyaya ögey münasibəti, faktiki olaraq Azərbaycanda stomatologiyayı qanundan-kənar elan etməsi, "əldəqayırma stomatoloqlar"ın cinayətkar fəaliyyətinə şərait yaratmaqla onların fəaliyyətini qanuniləşdirməsi məni də incidir və təhqir edir..."

Həkim Vəfa Nəbiyeva isə bildirir: "Dövlət poliklinikalarında təminat qəti şəkildə yoxdur. Bütün cihaz, avadanlıq, dərman və materiallar həkimin öz hesabına alınır. Üstəlik, aztəminatlı ailələr, qazilər, şəhid ailələri və sosial müəssisələrdən gələnəri də öz hesabımıza müalicə edirik. Hansı 1800 manatla biz TƏBİB-i razı salaq?! Bu qədər özbaşınalıq olmaz. Artıq bu qanunsuzluqlara "yox" deməyin vaxtı çatıb".

Stomatoloq Gövhər Musayeva da fikrini bölüşür: "Bizdə stomatoloji şöbədir. Rayonda əhalinin əksəriyyəti kasıb kənd adamlarıdır. Biz pulsuz xəstələrin hamısına baxırıq. Xəstələr ölməlidirmi?! Dişlər irinləyir, abses, flegmonaya keçir, tromboz və mediastenit kimi ağırlaşmalar yaranmasın deyə biz müali-

cəmizi edirik. Biz stomatoloqlar olmasaq, xəstələrin pul ödəməyə də imkanı yoxdur".

Stomatoloq Alik Əliyev isə belə yazıb: "Şəkildə də həkimləri yığdılar və tələblərini bildirdilər. Dedilər ki, hər ay 1200 manat TƏBİB-ə pul verilməlidir. Bu, absurddur. Mən öz cibimdən material alım, işləyim və qazancımı TƏBİB-ə

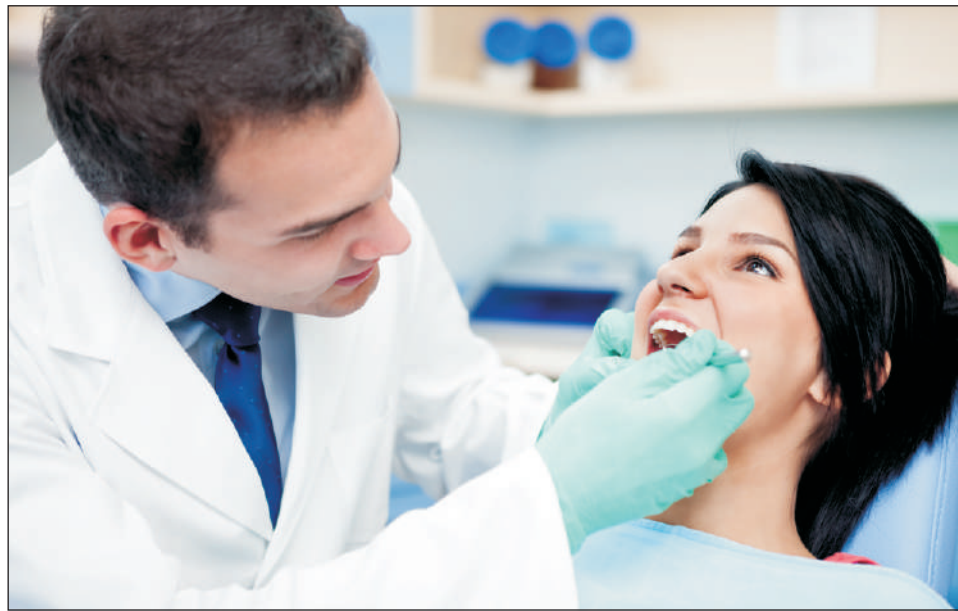
bilər. Bu, əmək fəaliyyətinə də ciddi təsir göstərir.

TƏBİB əsasnamə və qanunvericiliyə uyğun olaraq ərazi idarəçiliyini yaxşılaşdırmalı, plan-uçot yanaşmasından uzaqlaşmalıdır. Qurum şəfa verən qurum funksiyasını yerinə yetirməli, vətəndaş özü qərar verməlidir, TƏBİB-ə müraciət etsin, yoxsa özəl klinikaya. TƏBİB, əksi-

nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş TƏBİB-in nizamnaməsinin 3.1.7-ci bəndinə əsasən TƏBİB-in Müşahidə Şurasının "TƏBİB-in tabeliyindəki dövlət tibb müəssisələri tərəfindən Xidmətlər Zərfinə daxil olmayan və ödənişli əsaslarla əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlərin, habelə siğortalanan hesab edilməyən şəxslərə ödənişli əsaslarla

TƏBİB stomatoloqların "dişini çəkir" - 1800 manat qovğası

Diş həkimləri etiraz edir, işləməyəcəklərini bildirirlər; **hüquqşünas:** "TƏBİB-in plan tələbi qanunsuzdur, bulinqdir"

verim?! Dedilər ki, ödəməsəniz, işdən çıxarılacaqsınız".

Hüquqşünas Ramil Süleymanov isə məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"ə fikrini bölüşüb: "Bu, əlbəttə ki, bəlaqılıqdır. Çünki dövlətin adından fəaliyyət göstərən bir qurum - istər publik hüquqi şəxs olsun, istər başqa statusda - tabeliyində olan rəsmi əməkdaşlardan bu cür öhdəliklər tələb edə bilməz. Bu, sovet təfəkküründən çıxmadığına göstərir. Sovet dövründə necə plan və uçot müəyyən edilirdisə, eyni yanaşma ilə hərəkət edirlər. Halbuki dünya dəyişib. Vətəndaşın özəl tibb müəssisəsinə müraciət etmək hüququ var. TƏBİB-in tabeliyində olan həkimlərə bu cür münasibət - onları əzici, təhdidədiçi mövqedən yönəltmək - tamamilə yolverilməzdir.

TƏBİB stomatoloji müəssisələr üçün plan öhdəliyi qoya bilməz. Əgər belə bir əmr ilə çıxış edilibsə, həmin həkimlər bununla rəsmi şəkildə tanış edilməlidir. Əmrin tətbiqatı baş verməlidir. Bundan sonra hüquqi prosedura başlanıla bilər. Bu, əslində əmək münasibətində olan işçinin bulinqə məruz qalmasıdır və psixoloji, mənəvi sarsıntıya səbəb ola

nə, tabeliyində olan müəssisələrin nüfuzunu və rəqabət qabiliyyətini artırmaq üçün maarifləndirici və təbliğat yönümlü işlər aparmalıdır".

Mediara açıqlamasında TƏBİB-dən bildirilib ki, son dövrlərdə stomatoloji xidmətlərin təşkili və bu sahədə şəffaflığın artırılması məqsədilə müəyyən təhlil və qiymətləndirmə işləri aparılıb: "Bu qiymətləndirmələr zamanı müxtəlif regionlarda fəaliyyət göstərən stomatoloqların xidmət həcmi və mövcud şərait araşdırılıb. Ödənişlərin rəsmi nağdsız ödəniş sistemi (POS-terminal, bank köçürməsi və s.) üzərindən keçirilməməsi, yəni müəssisənin maliyyə uçotundan yayınması halları müşahidə edilib.

Qeyd edirik ki, stomatoloji xidmətlər icbari tibbi siğorta təminatına daxil olmayan və ödənişli əsaslarla göstərilən tibbi xidmətlərdir. Say etibarilə 149 sayda tibbi xidmət olub, tarifləri "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 10-cu maddəsinin 3-cü hissəsinə və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1 may 2023-cü il tarixli 2130

göstərilən tibbi xidmətlərin tariflərinə dəyişiklik edilməsi haqqında" 18 sentyabr 2023-cü il tarixli 20-Q/2023 nömrəli qərarı ilə təsdiqlənib".

TƏBİB-dən qeyd edilib ki, hazırda aparılan təhlillərin məqsədi stomatoloji xidmətlərin daha keyfiyyətli təşkili, ədalətli resurs bölüşdürülməsi və tibbi infrastrukturun dayanıqlı maliyyələşdirilməsi yollarını araşdırmaqdır: "Narahatlıqları anlayışla qarşılayırıq və bildirmək istəyirik ki, istənilən qərar hüquqi əsaslandırma və mərhələli tətbiq prinsipi ilə həyata keçiriləcək.

TƏBİB olaraq qarşılıqlı əməkdaşlıq və açıq dialoq prinsiplərinə əsaslanaraq həm stomatoloji xidmət göstərən həkimlərin, həm də pasiyentlərin maraqlarını qorumağa davam edəcəyik. Bununla belə, konkret plan və ya öhdəliklərin rəsmi şəkildə tətbiq edilməsi barədə hər hansı qərar qəbul edilməyib. Hazırda məsələ yalnız müzakirə və təklif mərhələsindədir. TƏBİB rəhbərliyinin iştirakı ilə bu gün bir qrup həkim-stomatoloqla müzakirələr aparılıb".

✎ **Afaq Mirayiq,**
"Yeni Müsavat"

"Sizdə Varfarin var?" - Səhiyyə Nazirliyi deyir ki, qeydiyyat vaxtı keçdiyinə görə yoxdur...

Səhiyyə Nazirliyinin Analitik Ekspertiza Mərkəzi Varfarin DV-nin ölkəyə idxalının qadağan edilməsi ilə bağlı iddialara cavab verib. Bu barədə Musavat.com-a Səhiyyə Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, son zamanlar mediada və sosial şəbəkələrdə Varfarin STADA - kardioloji xəstəliklər üzrə həyati əhəmiyyət daşıyan preparatın idxalında çətinliklər yaranıdığı və bunun Səhiyyə Nazirliyinin Analitik Ekspertiza Mərkəzindən qaynaqlandığı, guya AEM-in bu DV-nin idxalına qadağa qoyması barədə iddialar səsləndirilir.

"Qeyd edilməlidir ki, Səhiyyə Nazirliyi və onun qurumları dərman idxalı ilə məşğul deyil. Ölkəyə dərman vasitələrini özəl şirkətlər idxal edir.

Konkret Varfarinə gəldikdə isə, bildiririk ki, bu iddialar əsassızdır. "Stada Azərbaycan" məhdud məsuliyyətli cəmiyyəti tərəfindən Analitik Ekspertiza Mərkəzinə 11 fevral tarixində göndərilən müraciətə baxılıb və onlara yararlılıq müddəti 5 il olan varfarin dərman vasitəsinin idxalına icazə verilməməsinin səbəbi mart ayında verilən cavabda geniş izah edilib.

Bildirilib ki, "Dərman vasitələri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 9-1.16.2. bəndinə əsasən idxal olunan dərman vasitələri (dövlət qeydiyyatı məqsədilə idxal edilən, sərgidə nümayiş etdirilmək üçün nəzərdə tutulan, nadir hallarda rast gəlinən və spesifik müalicə tələb edən xəstəliklərin müalicəsi üçün nəzərdə tutulan dərman vasitələri istisna olmaqla) dövlət reyestrinə daxil edilmədikdə və ya dərman vasitələrinin idxalına icazə verilənədək dövlət qeydiyyatının qüvvədə olma müddəti bitdikdə dərman vasitələrinin idxalına icazənin verilməsindən imtina edilir.

Hazırda adı qeyd edilən dərman vasitəsinin (Varfarin Stada 2,5 mq N250) öncəki qeydiyyat vəsiqəsinin qüvvədə olma müddətinin 01.10.2024-cü il tarixdə bitdiyini, eləcə də davam etməkdə olan yenidən qeydiyyat prosesi üzrə verilmiş 03.03.2025-ci il tarixli 27561/24 nömrəli Ekspertiza rəyində sözügedən dərman vasitəsinin yararlılıq müddətinin 3 il olaraq qiymətləndirildiyini nəzərə alaraq, onun əvvəlki qeydiyyat vəsiqəsinə uyğun olaraq istehsal edilmiş partiyalarının idxalı məqsəduyğun hesab edilmir. Yəni söhbət yararlılıq müddəti 5 il olan DV-nin idxalına icazə verilməməsindən gedir.

Bəri başdan qeyd edirik ki, artıq bu dərman vasitəsi aprel 7-də yeni qeydiyyat vəsiqəsi almış və yararlılıq müddəti 3 il olan Varfarin dərman vasitəsi istənilən qədər idxal edilə bilər.

Varfarin stada dərman vasitəsi 07.04.2025-ci ildə DV №25-00442 nömrəli yeni qeydiyyat vəsiqəsi almışdır, hansı ki, burada onun yararlılıq müddəti ekspertiza rəyinə əsasən 3 il olaraq qeyd edilib", - deyə məlumatda qeyd edilib.

✎ **"Yeni Müsavat"**

ÜSAVAT

Son səhifə

N 88 (8698) 22 may 2025

May

Barmaq uclarındaki bu dəyişiklik ciddi xəstəliyin əlaməti ola bilər

Ağciyər xərcəngi uzun müddət simptomuz inkişaf edə bilər və bu səbəbdən gec mərhələlərdə aşkarlanır. Lakin müəssisələr bezi hallarda erkən əlamətlərin bədənə gözənilməz yerlərində üzə çıxma biləcəyini bildirirlər. Bu əlamətlərdən biri də barmaq uclarında baş verən müəyyən dəyişikliklərdir. Xüsusilə dirnaqlar və onların ətrafındakı dəri vəziyyətindəki fərqlər diqqətdən qaçmamalıdır. Əgər dirnaq lövhəsinin ətrafındakı dəri qızarıbsa, parıldayırsa və barmaq uclarındakı yumşaq toxumalar şişibsə, bu, narahətəedici signal ola bilər. Həmçinin bu dəyişikliklərlə yanaşı, dirnaqların formasında deformasiya da müşahidə edilə bilər.

Milli.Az xəbər verir ki, şotlandiyalı fitnes təlimatçısı Brayan Cemmellin fikrincə, bu dəyişiklikləri yoxlamaq üçün sadə bir test mövcuddur:

"Baş və ya işarə barmaqlarının dirnaqlarını bir-birinə sıxaraq arada romb şəkilli boşluğun olub-olmadığını yoxlayın. Əgər bu boşluq yoxdursa, bu, ağciyər bölgəsində maye toplanmasının və ya digər patoloji dəyişikliklərin göstəricisi ola bilər".

Həkimlərin qiymətləndirmələrinə əsasən, bu cür barmaq və dirnaq dəyişiklikləri ağciyər xərcəngi olan pasiyentlərin təqribən 10 faizində qeydə alınır.

Qeyd olunur ki, bu əlamətlər adətən hər iki əlin barmaqlarında müşahidə olunur və xəstəliyin inkişaf mərhələsinə uyğun olaraq irəliləyə bilər. Erkən diaqnoz həyat qurtara bilər. Odur ki, belə dəyişikliklərə biganə qalmamaq və vaxtında tibbi yardıma müraciət etmək tövsiyə olunur.

Elm adamlarından sensasion iddia: Yerlə müqayisədə 50 dəfə çox suyu olan planetlər var

Astronomlar Yerə yaxın məsafədə yerləşən TRAPPIST-1 ulduz sisteminə maye su ilə örtülü ola biləcək planetlər aşkar ediblər. Bu, onların yaşamaq üçün əlverişli ola biləcəyini göstərir.

Oxu.Az-ın verdiyi məlumata görə, tədqiqatın nəticələri "arXiv" platformasında dərc olunub.

TRAPPIST-1 sistemi Yer kürəsindən təxminən 40 işıq ili uzaqda yerləşir. O, Günəşə bənzəməyən, daha soyuq və

kiçik olan "qırmızı cırdan" tipli ulduzu əhatə edir. Sistem 7 qaya tipli (Yerlə oxşar) planetdən ibarətdir. Onlardan 3-ü "yaşanabilən zona"da - temperaturun maye suyun mövcudluğuna imkan verdiyi bölgədə yerləşir.

Dəfnə şək: perulu kişi yas mərasimində tabutda hərəkət etdi və kömək istədi

Perunun Olmos şəhərində yerli sakinləri sarsıdan və bütün dünyanın diqqətini çəkən inanılmaz bir hadisə baş verib. Dəfn mərasimi zamanı ölmüş hesab edilən kişi gözlənilmədən tabutda hərəkət etməyə başlayıb. Bu barədə "Mirror" nəşri xəbər yayıb. Bildirilib ki, mərhumun qohumları və yaxınları onun dəfn üçün toplaşmışlar. Lakin gözlənilmədən tabutdan hərəkət səsləri eşidilib və tərpəniş hiss olunub. "Allaha şükür! Bu adam sağdır!", - deyərək mərasim iştirakçılarından biri qışqırıb.

Hadisədən dərhal sonra kişi tabutdan çıxarılaraq xəstəxanaya yerləşdirilib. Həkimlərin sözlərinə görə, onu uzun reabilitasiya prosesi gözləyir. Mütəxəssislər bu halın katelepsiya ilə bağlı ola biləcəyini düşünürlər. Bu sindrom zamanı insan bədənində müvəqqəti hərəkətsizlik, nəbz zəifləməsi və tənəffüsün demək olar ki, dayanması müşahidə edilir. Katelepsiya epilepsiya və ya Parkinson xəstəliyi ilə əlaqəli nevroloji pozğunluqlar nəticəsində baş verə bilər.

Çində qeyri-adi hadisə: qadın mükəmməl danışdığı ingilis dilini unutdu

Çində bir qrup həkim nadir rast gəlinən bir hadisə ilə qarşılaşıb - 24 yaşlı qadın mükəmməl danışdığı ingilis dilində ünsiyyət qurmaq qabiliyyətini qəfilən itirib və bu, həkimləri heyərləndirib. Qadının sözlərinə görə, o, qəfilən özünü pis hiss edib və şiddətli baş ağrıları başlayıb. "O, mandarin və kanton dialektlərində sorbət danışdı, lakin qərbişə şəkildə yalnız ingilis dili bacarığını itirmişdi", - deyərək Quancjou şəhərində yerləşən Qundun əyalət xəstəxanasının neyrocorrahiyyə şöbəsinin müdiri Van Fen bildirib.

Həkimlər əvvəlcə bu vəziyyəti beyin şişi ilə əlaqələndirsələr də, MRT müayinəsi beyin sol nahiyyəsində qanaxma olduğunu göstərərək. Məhz bu qanaxma qadının ingilis dilində danışmaq funksiyasını müvəqqəti olaraq sıradan çıxarıb.

Neurocorrahiyyə əməliyyatı uğurla başa çatdıqdan sonra qadın ingilis dili qabiliyyətini tam bərpa edib və xaricdəki təhsilə davam edə bilib. Hadisə sosial şəbəkələrdə geniş rezonans doğurub. Bir çox istifadəçi bu hekayəyə yumorla yanaşı "xarici dil öyrənmək üçün əməliyyat" ideyasına zarafatla münasibət bildiriblər. "Doktor, alman dili üzrə də əməliyyat keçə bilərəm?", - deyərək şərhçilərdən biri yazıb.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dişləriniz doğumunuzdan 6 ay əvvəl meydana gəlməyə başlayır.
- * Bədəninizin 30 dəqiqədə itirdiyi istiliklə iki litr suyu qaynada bilirsiniz.
- * Hər bir ayağınızda təxminən bir trilyon bakteriya var.
- * Ortalama bir yuxu 2-3 saniyə davam edir.
- * Yeməyin ağzınızdan mədənzə çatması yeddi saniyə davam edir.
- * Mədə turşunuz bir ülgücü əridə biləcək gücdədir.
- * Bir cüt ayaqda 250 000 tər vəzisi var.
- * Ayaq baş barmağınızda iki sümük olmasına qarşılaq digər dörd barmağınızda üç sümük var.
- * Çox möhkəm asqıranda, qabırğalardan biri qırıla bilər.
- * Asqırmağın qarşısını almaq boyunda damarın zədələnməsinə səbəb ola bilər.
- * Bir futbolçu topa hər dəfə başı ilə vuranda, beynində min hüceyrə ölür.
- * İnsanın başında orta hesabla 30.000-100.000 ədəd saç var. Hər gün onlardan 100-ü tökülür.
- * Amerikalıların 60 faizi ölkələrini xəritədə tapa bilmir.
- * Dünyadakı kişilərin 10, qadınların isə 8 faizi solaxaydır.
- * Qədim Çində valideynlərin ad günündə verilən ən yaxşı hədiyyə tabut hesab olunurdu.
- * Günəş sisteminə daxil olan bütün planetləri bir tək Yupiterin içinə sığdırmaq mümkündür.
- * Britaniya kraliçasının imperiya tacında düz 1783 brilyat qaş düzülüb. Onların arasında ən məşhuru 309 karatlıq "Afrika ulduzu"dur.
- * Heç bir kağız vərəqini yeddi dəfədən artıq bərabər qatılmaq mümkün deyil.

Fransada məhbuslar üçün əyləncə tədbirlərinin keçirilməsinə icazə verilib

Fransa Dövlət Şurası məhbuslar üçün əyləncə tədbirlərinin keçirilməsinə icazə verib. Dövlət Şurası ədliyyə nazirinin göstərişini ləğv edən Fransanın Ali İnzibati Məhkəməsinin qərarına əsaslanıb. Belə ki, bir müddət əvvəl ədliyyə naziri Fransa həbsxanalarında idman və təhsildən başqa bütün tədbirlərin keçirilməsinə qadağa qoymuşdu. Dövlət Şurası isə bu qadağanın məhbusların hüquqlarını pozduğunu əsas götürərək, əyləncə və digər sosial tədbirlərə yenidən icazə verib.

Bu əl hərəkətini edə bilmirsinizsə, diqqətli olun - beyin şişinin gizli əlaməti

Sadə bir məşq hərəkəti sayəsində beyin şişi olan şəxsə nevroloji problem aşkar edilib. Sosial şəbəkələrdə yayılan videoda bir qadın sevgilisi ilə "alqış testi" adlanan əl çalma məşqini sınaqdan keçirib və nəticə ictimaiyyətin diqqətini çəkib.

Milli.Az xəbər verir ki, Char adlı istifadəçi beyin şişi ilə üçildir yaşayan sevgilisi Li ilə etdiyi məşq görüntülərini paylaşmış.

Məşq zamanı Char ritmik şəkildə bir əlini çevirərək digərini vurur. Li isə eyni hərəkəti etməkdə çətinlik çəkir, koordinasiya problem yaşayır və hərəkətləri ləng yerinə yetirir.

Videoda qeyd olunur ki, Li-yə meningioma - beyin və onurğa beyni ətrafındakı membranlarda yaranan, yavaş böyüyən şiş - diaqnozu qoyulub. Char bu testi ilk dəfə bir həkim videosunda gördüyünü, Linin vəziyyəti haqqında artıq məlumata sahib olduqlarını bildirib.

O da vurğulanıb ki, bu test beyin şişinin diaqnozu üçün qəti üsul deyil, lakin koordinasiya problemi yaşayanların həkim müayinəsindən keçməsi tövsiyə olunur.

Tibb mütəxəssislərinə görə, meningoimaların çoxu xoşxassəlidir və xərcəngə çevrilmə ehtimalı aşağıdır. ABŞ-da hər il təxminən 34.000 insana meningioma diaqnozu qoyulur. Bu, yetkin yaşlılarda rast gəlinən əsas beyin və onurğa beyni şişlərinin dördü birini təşkil edir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500